

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2016

9

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Olga Maria Piaskowska, Maciej Płaskacz
Elżbieta Szczepanowska, Arkadiusz Turczyn
Bartosz Wołodkiewicz, Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 stycznia 2016 r., I CSK 1080/14, do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego:

„Czy prowadzenie postępowania administracyjnego o ustanowienie prawa wieczystego użytkowania, po stwierdzeniu nieważności decyzji odmawiającej ustanowienie własności czasowej nieruchomości objętej działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279), przerywa bieg przedawnienia pieniężnego roszczenia odszkodowawczego za szkodę spowodowaną nieustanowieniem tego prawa (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.)?”

podjął uchwałę:

Postępowanie administracyjne o ustanowienie prawa użytkowania wieczystego, toczące się po stwierdzeniu nieważności decyzji odmawiającej ustanowienia własności czasowej nieruchomości objętej dekretem z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m.st. Warszawy (Dz.U. Nr 50, poz. 279), nie przerywa biegu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody spowodowanej nieustanowieniem tego prawa unieważnioną decyzją (art. 123 § 1 pkt 1 k.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 13 lipca 2016 r., III CZP 14/16, T. Ereciński, A. Górski, J. Gudowski, B. Mysza, A. Piotrowska, M. Romańska, M. Szulc)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 21 stycznia 2016 r., II Cz 2438/15, zagadnienia prawnego:

„Czy udziały w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością nabyte ze środków pochodzących z majątku wspólnego dłużnika i jego małżonki wchodzi w skład ich majątku wspólnego, w sytuacji, gdy objęcie tych udziałów nastąpiło tylko przez dłużnika i tylko on ujawniony jest w Rejestrze Przedsiębiorców jako jej udziałowiec, a w konsekwencji czy dopuszczalne jest prowadzenie egzekucji w stosunku do tych udziałów na podstawie tytułu wykonawczego skierowanego wyłącznie przeciwko dłużnikowi, w sytuacji, gdy jego małżonek złożył sprzeciw w trybie art. 910³ k.p.c. w związku z art. 923¹ k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Jeżeli wkład wniesiony do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością należy do majątku wspólnego współnika i jego małżonka, również udział w spółce objęty przez współnika wchodzi w skład tego majątku.

(uchwała z dnia 7 lipca 2016 r., III CZP 32/16, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu postanowieniem z dnia 25 lutego 2016 r., I ACa 696/15, zagadnienia prawnego:

„Czy pojęcie zbycia nieruchomości w rozumieniu art. 36 ust. 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 80 poz. 717 ze zm.) obejmuje również utratę prawa własności nieruchomości wydzielonej pod drogi publiczne na podstawie art. 98 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.)?”

podjął uchwałę:

Zbycie nieruchomości, o którym mowa w art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 778), nie obejmuje utraty

prawa własności działek gruntu wydzielonych pod drogi publiczne na podstawie art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 1774 ze zm.).

(uchwała z dnia 7 lipca 2016 r., III CZP 33/16, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2016 r., II Cz 218/16, zagadnienia prawnego:

„Czy komornik sądowy określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego uprawniony jest do powiększenia opłaty egzekucyjnej, ustalonej na podstawie Ustawy z dnia 29.08.1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.), o kwotę podatku VAT?”

podjął uchwałę:

Komornik sądowy, określając wysokość kosztów postępowania egzekucyjnego, nie może podwyższyć opłaty egzekucyjnej, ustalonej na podstawie art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 790 ze zm.), o stawkę podatku od towarów i usług.

(uchwała z dnia 7 lipca 2016 r., III CZP 34/16, D. Dończyk, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 59/16

„Czy na podstawie art. 13 ust. 1a ustawy z dnia 26 maja 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 18 marca 2016 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, uprawnienie do uiszczenia opłat sądowych w kwocie nieprzekraczającej 1000 zł w sprawach, o jakich mowa w tym przepisie, przysługuje wyłącznie bankom czy też również innym podmiotom, które nabyły wierzytelności banków?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 12 maja 2016 r., I ACz 621/16, R. Stachowiak, M. Górecki, B. Żuber)

Sąd Apelacyjny wskazał na dwa kryteria decydujące o wysokości opłaty sądowej w sprawach, o których mowa w powołanym w pytaniu przepisie. Jednym jest kryterium podmiotowe, które prowadzi do uznania wyłącznie banków za podmioty uprawnione do uiszczenia opłaty sądowej w kwocie nieprzekraczającej 1000 zł. Przepis nawiązuje do spraw wymienionych w art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 128 ze zm.), które mogą być wykonywane tylko przez banki, więc jedynie banki mogą korzystać z wnoszenia niższych opłat sądowych. Przyjęcie kryterium przedmiotowego skutkuje natomiast objęciem przez ten przepis również innych podmiotów.

Sąd dodał, że wśród argumentów przemawiających za tym podejściem podkreśla się, iż w przypadku przelewu wierzytelności, która przysługiwała bankom, nie utraciła ona charakteru roszczenia wynikającego z czynności bankowej. W wyniku przelewu zmienia się tylko osoba wierzyciela, a stosunek zobowiązaniowy pozostaje tożsamy.

Nawiązując do procesu legislacyjnego, Sąd drugiej instancji wywiódł, że dotychczas nie tylko banki korzystały z uprzywilejowania wynikającego z omawianego przepisu w określonym wyżej brzmieniu. Zdaniem Sądu, przekonujące jest przyjęcie kryterium przedmiotowego, skoro bowiem ustawa nie wymienia banków jako jedynych podmiotów uprawnionych do uiszczania niższych opłat, to nie jest uzasadnione przyznanie tego prawa wyłącznie im. Po dokonaniu przelewu wierzytelności zasadniczą podstawą roszczenia jest wierzytelność pierwotna, czyli wierzytelność banku. Dopiero po dokonanej nowelizacji ustawa już wyraźnie wyróżnia podmioty, które są uprawnione do uiszczania obniżonej opłaty.

A.T.

*

III CZP 60/16

„Czy przerwanie biegu przedawnienia roszczenia, w wyniku złożenia przez wierzyciela wniosku o wszczęcie egzekucji, odnosi skutek wobec nabywcy wierzytelności?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Zamościu z dnia 21 kwietnia 2016 r., I Ca 101/16, A. Mrowiec, M. Lisiczyński, D. Krzysiak)

Sąd Okręgowy stwierdził, że budzi jego poważne wątpliwości stanowisko Sądu Rejonowego, który uznał, iż złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności i wszczęcie egzekucji przez wierzyciela (zwykle wierzytelności, bank) wywołuje przerwę biegu przedawnienia roszczenia jedynie wobec stron egzekucji, będąc bezskuteczne wobec nabywcy wierzytelności w drodze przelewu. Sąd drugiej instancji przytoczył argumentację Sądu Rejonowego, według której do przerwania biegu przedawnienia nie wystarczy identyczność wierzytelności, lecz konieczna jest również identyczność podmiotów określonej czynności. Pomimo niewskazania tego wprost przez ustawodawcę, przerwanie biegu

następuje w podmiotowych i przedmiotowych granicach czynności podjętej przez wierzyciela. Wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego skutkuje przerwą biegu przedawnienia roszczenia stwierdzonego tytułem wykonawczym, jeżeli pochodzi od wierzyciela, którego wskazuje tytuł egzekucyjny i na rzecz którego temu tytułowi została nadana klauzula wykonalności. Wobec następstwa prawnego, prawo stwierdzone w tytule egzekucyjnym na rzecz dotychczasowego wierzyciela wygasa, więc wygasa uprawnienie do prowadzenia postępowania egzekucyjnego przez zbywcę wierzytelności.

Sąd drugiej instancji – odwołując się do orzecznictwa – podał, że podstawowym efektem przelewu wierzytelności jest sukcesyjne wstąpienie cesjonariusza w miejsce zbywcy. Na nabywcę przechodzi ogół uprawnień przysługujących dotychczasowemu wierzycielowi wraz z wszelkimi prawami ubocznymi związanymi z wierzytelnością główną. Stosunek zobowiązaniowy nie ulega zmianie, zmienia się tylko osoba uczestnicząca w nim po stronie wierzyciela (osoba uprawniona do żądania spełnienia świadczenia), więc cesjonariusz nabywa wierzytelność w takim zakresie i stanie, w jakim znajdowała się ona w chwili dokonania przelewu, a wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie prawa związane z nabytą wierzytelnością.

Umowa przelewu powoduje sukcesję samej wierzytelności i obejmuje inne elementy składające się na sytuację wierzyciela. Wierzytelność przechodzi na nabywcę ze wszystkimi właściwościami, przywilejami i brakami. Przerwa biegu przedawnienia spowodowana przez wierzyciela objętego tytułem wykonawczym jest zatem skuteczna względem nabywcy wierzytelności.

A.T.

*

III CZP 61/16

„Czy dopuszczalne jest dochodzenie przez cesjonariusza wierzytelności od członka zarządu dłużnika – spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 299 k.s.h., gdy w umowie cesji strony postanowiły, iż w sytuacji bezskuteczności egzekucji prowadzonej przez cesjonariusza przeciwko dłużnikowi nie odzyskana

część wierzytelności zostanie przekazana z powrotem cedentowi na podstawie jednostronnego oświadczenia cesjonariusza, a cesjonariusz takiego oświadczenia nie złożył?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 maja 2016 r., XXIII Ga 378/16, M. Skalska, P. Kieta, P. Czyżewska)

Sąd Okręgowy wskazał, że sąd powinien przy rozstrzygnięciu sprawy stosować właściwe prawo materialne z urzędu i z urzędu badać przesłankę materialnoprawym roszczenia, jaką stanowi legitymacja procesowa stron.

Podstawą dochodzenia roszczeń przez powoda jest umowa cesji, na mocy której cedent zbył wierzytelności wynikające z określonych umów faktur na rzecz cesjonariusza. Strony zawarły w umowie cesji postanowienie, że jeżeli egzekucja prowadzona przez cesjonariusza przeciwko dłużnikowi okaże się bezskuteczna albo dłużnik ogłosi upadłość lub otworzy postępowanie układowe, lub też przejdzie w stan likwidacji, nieodzyskana część wierzytelności zostanie przekazana z powrotem cedentowi na podstawie jednostronnego oświadczenia cesjonariusza. Należność określona tytułem wykonawczym nie została wyegzekwowana od dłużnej spółki, a cesjonariusz – nie składając jednostronnego oświadczenia, o którym mowa w umowie – wystąpił przeciwko członkowi zarządu o jej zapłatę na podstawie art. 299 § 1 k.s.h.

Treść umowy stron pozwala przyjąć, że w zakresie przeniesienia wierzytelności objętych następnie tytułem wykonawczym uzasadnione było na podstawie tej umowy skierowanie żądania do odpowiedzialnego subsydiarnie członka zarządu dłużnej spółki. Konieczność rozstrzygnięcia kwestii legitymacji czynnej cesjonariusza pojawiła się w związku z treścią umowy, w której postanowiono, że jeżeli egzekucja prowadzona przez cesjonariusza przeciwko dłużnikowi okaże się bezskuteczna, nieodzyskana część wierzytelności zostanie przekazana z powrotem cedentowi na podstawie jednostronnego oświadczenia cesjonariusza.

Analiza treści umowy cesji wskazującej, że w razie bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko dłużnikowi wierzytelność zostanie przekazana z powrotem, daje podstawy do wniosku, iż strony uzgodniły sposób powrotu wierzytelności do cedenta, jednak budzi wątpliwości, czy

powrotne przejście wierzytelności jest samoistne, gdy treść umowy cesji wskazuje, iż przekazanie nastąpi na podstawie jednostronnego oświadczenia cesjonariusza. Istnieje możliwość przyjęcia, że niezależnie od wskazanego warunku rozwiązującego omawiane postanowienie umowy prowadzi do rozdzielenia skutku zobowiązującego i rozporządzającego zwrotnego przeniesienia wierzytelności. Inaczej mówiąc, strony – zawierając umowę cesji – ustaliły, że najpierw nastąpi jedynie skutek zobowiązujący (cesjonariusz w chwili zawarcia umowy cesji zobowiązał się do zwrotu wierzytelności w razie zaistnienia warunku rozwiązującego), a dopiero później skutek rozporządzający.

Koncepcja ta jest dopuszczalna w świetle art. 510 § 1 k.c. W takim przypadku niezależnie od ziszczenia się wskazanego w umowie warunku konieczne jest podjęcie przez cesjonariusza dalszych czynności prawnych, wtedy jednak od decyzji cesjonariusza zależałoby, czy i kiedy swoje oświadczenie złoży; dopóki takie oświadczenie nie zostałoby złożone, dopóty cesjonariusz posiadałby przymiot wierzyciela egzekwującego względem dłużnika przeniesioną na niego wierzytelność, mimo czynności fiducjarnej. Cedentowi w takim przypadku przysługiwałoby wyłącznie uprawnienie do żądania złożenia przez cesjonariusza oświadczenia woli o przeniesieniu na niego z powrotem wierzytelności (art. 64 k.c. i art. 1047 § 1 k.p.c.).

Osobnym zagadnieniem jest jednostronne oświadczenie woli cesjonariusza. Należy rozważyć, czy wierzytelność przeszła na cedenta mimo niezłożenia przez cesjonariusza jednostronnego oświadczenia.

Podnieść przede wszystkim należy, że cesja jest umową dwustronną. Skoro art. 510 § 1 k.c. wyraźnie stanowi o umowie przenoszącej wierzytelność, strony nie mogą czynnością dyspozytywną zmienić stosunku obligacyjnego dwustronnego w czynność prawną jednostronną. W takim przypadku konsekwentnie przyjmując by należało, że cesja jako umowa przenosząca wierzytelność nie może wyrzucić skutku na podstawie jednostronnie złożonego oświadczenia woli. W tej sytuacji umowne zastrzeżenie warunku rozwiązującego i przeniesienia wierzytelności na podstawie jednostronnego oświadczenia woli cesjonariusza powoduje, że albo skutek zwrotu wierzytelności do cedenta następuje *ipso iure*, już w chwili ziszczenia się warunku, albo postanowienie umowy odnoszące się do jednostronnego oświadczenia woli jest bezskuteczne i dopóki nie

nastąpi zawarcie umowy o cesji zwrotnej, dopóty cesjonariusz może dysponować wierzytelnością.

Istnieją także podstawy, by zakwalifikować omawiane postanowienie umowne jako warunek rozwiązujący, samoistny, niewymagający składowania przez cesjonariusza dodatkowego oświadczenia woli. Praktyka obrotu gospodarczego, orzecznictwo oraz analiza treści postanowień umownych wskazuje raczej na istnienie *ipso iure* skutku w postaci zwrotnego przeniesienia wierzytelności na cedenta z chwilą zaistnienia warunku rozwiązującego. Rozstrzygnięcie omawianej kwestii jest niewątpliwie celowe dla ustalenia chwili przeniesienia zwrotnego wierzytelności, co nie pozostaje bez wpływu na możliwość dochodzenia praw przez uprawnionego oraz zakres obrony dłużnika w zakresie podniesienia zarzutu braku legitymacji procesowej.

O.M.P.

*

III CZP 62/16

„1. Czy akt prawa miejscowego w postaci rozporządzenia nr 50 z dnia 7 sierpnia 2007 r. Wojewody Mazowieckiego w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie (Dz.Urz. Województwa Mazowieckiego Nr 156 z 2007 r., poz. 4276) utracił moc w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. Nr 199 z 2008 r., poz. 1227)?

w przypadku negatywnej odpowiedzi na pytanie postawione w pkt 1,

2. Czy utrata mocy obowiązującej ww. rozporządzenia nr 50 nastąpiła wskutek powszechnego zaprzestania jego uznawania i stosowania przez organy administracji publicznej oraz sądownictwo administracyjne (instytucja *desuetudo*) i jeżeli tak, to jaką datę należy uznać za istotną dla zastosowania tego skutku?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2016 r., III CZP 7/16, B. Myszka, D. Dończyk, A. Górski)

Sąd Najwyższy, rozpoznając zagadnienie prawne w sprawie III CZP 7/16, uznał za uzasadnione podjęcie uchwały w tym przedmiocie przez skład powiększony, zwłaszcza że w orzecznictwie występuje rozbieżność stanowisk pomiędzy Sądem Najwyższym a Naczelnym Sądem Administracyjnym. Sąd Najwyższy przyjmuje dalsze obowiązywanie wymienionych aktów prawa miejscowego po dniu 15 listopada 2008 r., natomiast w przeważającej części orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego zajmowane jest stanowisko przeciwne. W orzecznictwie sądów administracyjnych wyrażono także pogląd – powoływany niekiedy przez organy administracji publicznej – że akty prawa miejscowego utraciły moc z dniem 15 listopada 2010 r. Konsekwencją tego stanu rzeczy jest to, że sądy powszechne przy rozstrzyganiu spraw cywilnych, w tym przy ocenie zachowania przez dochodzących roszczeń przewidzianych w art. 129 ust. 1-3 p.o.ś. terminu określonego w art. 129 ust. 4 p.o.ś., przyjmują stanowisko Sądu Najwyższego o dalszym obowiązywaniu aktów prawa miejscowego, natomiast na praktykę organów administracji publicznej decydujący wpływ wywiera stanowisko Naczelnego Sądu Administracyjnego. Stanowisko tego Sądu było też jednym z czynników, które spowodowały uchwalenie nowych aktów prawa miejscowego tworzących obszary ograniczonego użytkowania, w tym także podjęcie w dniu 20 czerwca 2011 r. przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwały nr 76/11 o utworzeniu obszaru ograniczonego użytkowania dla Portu Lotniczego im. Fryderyka Chopina w Warszawie.

Przyczyną ujawnionej w orzecznictwie rozbieżności jest odmienna ocena, czy na skutek nowelizacji art. 135 ust. 2 p.o.ś. dokonanej ustawą z dnia 3 października 2008 r. z dniem wejścia w życie tej ustawy zmieniło się nie tylko brzmienie tego przepisu, ale także zakres spraw regulowanych tym przepisem lub wytyczne dotyczące treści tego aktu, co w myśl zgodnych w tym zakresie stanowisk orzecznictwa ma przesądzające znaczenie dla zastosowania reguły walidacyjnej, według której uchylenie albo zmiana treści przepisu upoważniającego powoduje utratę mocy obowiązującej aktu wydanego na podstawie tego przepisu. Należy zaznaczyć, że również w piśmiennictwie prawniczym wyrażane są sprzeczne opinie na ten temat.

Podjęta przez Sąd Najwyższy uchwała z dnia 25 czerwca 2015 r., III CZP 34/15, przesądziła, że z dniem wejścia w życie ustawy z dnia

3 października 2008 r. nie wygasiło rozporządzenie nr 50 Wojewody Mazowieckiego. *De lege lata* nie ma mechanizmu usuwania w wykładni prawa, które ujawnią się w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. Występująca od dłuższego czasu niejednolitość oceny skutków tych samych regulacji prawnych powoduje niepewność adresatów norm prawnych co do ich sytuacji prawnej i godzi w zaufanie do wymiaru sprawiedliwości. W tej sytuacji, w ocenie składu orzekającego, wydanie kolejnego orzeczenia odnoszącego się do zagadnień przedstawionych przez Sąd Apelacyjny nie przyczyniłoby się do ujednoczenia występujących w orzecznictwie stanowisk. Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi.

O.M.P.

*

III CZP 63/16

„Czy w związku z treścią art. 49 ust. 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.):

1. pismo zawierające wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) podlega opłacie,

2. pismo zawierające wniosek o obniżenie wysokości opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.), którego braków nie uzupełniono w terminie lub którego nie opłacono w terminie podlega zwrotowi przez przewodniczącego, czy też odrzuceniu przez sąd;

3. sąd może z urzędu na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. obniżyć wysokość opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 9 maja 2016 r., II Cz 1858/15, E. Bazelan, E. Żak, A. Wołucka-Ławnikowicz)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie przewiduje obowiązku uiszczenia opłaty od wniosku o obniżenie opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Obowiązku uiszczenia takiej opłaty nie przewidują również przepisy ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, jak również przepisy kodeksu postępowania cywilnego. Może to przemawiać za uznaniem, że wniosek o obniżenie opłat nie podlega opłacie.

Sąd drugiej instancji zwrócił jednak uwagę, że zgodnie z art. art. 49 ust. 9 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji do wniosku o obniżenie opłat, o których mowa w art. 49 ust. 1 i 2, stosuje się odpowiednio art. 767–767⁴ k.p.c. Z kolei art. 767³ k.p.c. przewiduje m.in., że sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie. Jednocześnie Sąd Okręgowy zaznaczył, że powołany przepis nie jest jednolicie wykładany w judykaturze.

Następnie Sąd drugiej instancji dokonał analizy przepisów kodeksu postępowania cywilnego odnoszących się do sankcji na wypadek nieuzupełnienia braków formalnych pisma lub jego nieopłacenia, wskazując, że w rachubę wchodzi zwrot lub odrzucenie pisma, przy czym rygor odrzucenia pisma dotyczy w szczególności środków zaskarżenia, natomiast rygor zwrotu pozostałych pism. Wniosek o obniżenie opłat nie jest – w przeciwieństwie do skargi na czynności komornika – środkiem zaskarżenia, co może wskazywać na potrzebę zastosowania w stosunku do tego rodzaju pism sankcji zwrotu w przypadku nieuzupełniania braków formalnych pisma (art. 130 § 2 k.p.c.).

Rygor odrzucenia pisma ustawa przewiduje również w odniesieniu do pism, co do których określa termin do ich wniesienia; tak jest w odniesieniu do środków zaskarżenia oraz np. w odniesieniu do wniosku o przywrócenie terminu (art. 171 k.p.c.). Skoro ustawa o komornikach sądowych i egzekucji wskazuje termin do złożenia przedmiotowego wniosku, to może to przemawiać za stosowaniem rygoru odrzucenia do takiego wniosku, gdy we wskazanym terminie nie uzupełniono jego braków formalnych.

Sąd Okręgowy odniósł się także do wątpliwości dotyczących możliwości obniżenia, w ramach nadzoru judykacyjnego, niewadliwie ustalonej

opłaty stosunkowej. Zauważył, że w judykaturze i doktrynie podkreśla się, iż uregulowany w przepisach mechanizm sądowego miarkowania opłaty egzekucyjnej ma charakter szczególny. Za skorygowaniem wysokości opłaty muszą wobec tego przemawiać konkretne, wykazane przez wnioskodawcę okoliczności danego postępowania egzekucyjnego. Takie rozumienie przedmiotowego mechanizmu przemawia za wyłączeniem możliwości obniżenia opłaty egzekucyjnej na podstawie art. 759 § 2 k.p.c.

A.Z.

*

III CZP 64/16

„Czy osoba, której najemca podnajął lokal mieszkalny lub oddał go do bezpłatnego używania, bez zgody wynajmującego, jest lokatorem w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 maja 2016 r., II Ca 2646/15, A. Kozłińska, R. Stępińska, K. Serafin-Tabor)

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wielokrotnie wypowiedział się na temat definicji lokatora, wyjaśniając w uchwale z dnia 15 listopada 2001 r., III CZP 66/01 (OSNC 2002, nr 9, poz. 109), że ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (dalej: „u.o.p.l.”) reguluje zasady i formy ochrony praw lokatorów, a więc osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 tej ustawy.

Przepis ten definiuje jako lokatorów najemców lokalu lub osoby używające lokal na podstawie innego tytułu prawnego niż prawo własności, a więc wyraźnie ogranicza krąg osób objętych ochroną do tych, które dysponują (dysponowały) tytułem prawnym do lokalu. W konsekwencji Sąd Najwyższy uznał, że z ochrony przewidzianej w art. 14 ww. ustawy nie korzystają osoby, które nigdy nie dysponowały tytułem prawnym do zajmowanego lokalu, w tym osoby, które objęły go samowolnie.

Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje szeroka interpretacja pojęcia „lokator”, eksponująca funkcję ochronną powołanej ustawy, znajdującą wyraz zwłaszcza w art. 14 i 24. Sąd Najwyższy stwierdził przy tym, że uprawnienie do korzystania z lokalu, a tym samym status lokatora, może stanowić pochodną od prawa najemcy. Dotyczy to w szczególności domowników oraz osób, którym najemca użyczył lokalu, czyli które nie objęły lokalu w posiadanie samowolnie, lecz do zamieszkania doszło za wiedzą i zgodą najemcy, a więc w sposób skuteczny także wobec wynajmującego.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że również w doktrynie przyjmuje się, iż przymiot lokatora w rozumieniu ww. ustawy nadają także tytuły pochodne, np. podnajem lub stosunek alimentacyjny uzasadniający wspólne zamieszkanie osoby uprawnionej i osoby zobowiązanej. Wskazał ponadto, że w piśmiennictwie uznaje się, iż celem ustawodawcy było objęcie ochroną przewidzianą w art. 14 u.o.p.l. większej grupy osób niż byli najemcy lub osoby mające inny, własny tytuł prawny do lokalu (poza prawem własności). Pojęcie lokatora w rozumieniu ustawy w odniesieniu do ochrony związanej z eksmisją jest szerokie i nawiązuje do takiego samego pojęcia użytego w art. 75 ust. 2 Konstytucji.

Zdaniem Sądu drugiej instancji, w przedmiotowej sprawie niezbędne jest odwołanie się do art. 688² k.c., który stanowi, że bez zgody wynajmującego najemca nie może oddać lokalu lub jego części do bezpłatnego używania ani go podnająć, przy czym taka zgoda nie jest wymagana jedynie co do osoby, względem której najemca jest obciążony obowiązkiem alimentacyjnym. Należy dodać, że w doktrynie przeważa stanowisko, iż brak takiej zgody nie powoduje nieważności umowy ani jej bezskuteczności; przyjmuje się, że wskazana umowa jest zawierana pod warunkiem zawieszającym. Pojawia się zatem wątpliwość, czy w świetle art. 688² k.c. można przyjmować, że mimo braku zgody wynajmującego na zawarcie umowy podnajmu, podnajmujący może uzyskać tytuł prawny do lokalu, a zatem czy może być traktowany jak osoba, która nie zajmuje go bezprawnie i tym samym stosować do niego ustawę o ochronie lokatorów.

A.Z.

III CZP 65/16

„Czy ograniczenie wysokości opłaty sądowej wynikające z przepisu art. 13 ust. 1a ustawy z dnia 28 lipca 2015 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w jego brzmieniu sprzed nowelizacji wynikającej z ustawy z dnia 18 marca 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 421), ma charakter przedmiotowy czy podmiotowy?”

(*postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 maja 2016 r., I ACz 649/16, R. Sugier, E. Solecka, T. Tatarczyk*)

Sąd Apelacyjny wskazał, że pojęcie „czynności bankowe” w rozumieniu art. 5 ust. 2 Pr.bank. oraz „roszczenie z czynności bankowych”, o jakich mowa w art. 13 ust. 1a u.k.s.c., powinny być wykładane jednolicie i rozumiane jako czynności bankowe *sensu stricto*, a więc dokonywane przez banki. Podkreślił wyjątkowy charakter art. 13 ust. 1a u.k.s.c., co sprzeciwia się jego rozszerzonej wykładni i stosowaniu także w stosunku do innych podmiotów niż banki. Wskazał, że celem wprowadzenia tego przepisu było ułatwienie bankom dochodzenia wierzytelności na drodze sądowej w związku z uchyleniem przepisów o bankowych tytułach egzekucyjnych.

Sąd drugiej instancji zauważył, że można odwołać się także do literalnej wykładni art. 13 ust. 1 u.k.s.c. i dokonać interpretacji celowościowej, wskazując, iż ograniczenie opłaty w sprawach „roszczeń wynikających z czynności bankowych” do 1000 zł chroni przed nadmiernymi obciążeniami fiskalnymi nie tylko banki, ale także ich dłużników, w tym także w razie zbycia wierzytelności na rzecz osób trzecich. Podnoszony jest także argument, że za uznaniem, iż w omawianym przepisie jest mowa o czynnościach bankowych *sensu largo* przemawia również to, że ustawodawca nie posłużył się w nim sformułowaniem, iż roszczenie winno wynikać z „czynności bankowej dokonanej bezpośrednio z bankiem”, jak to uczynił w art. 786² § 1 k.p.c., który dotyczył w okresie jego obowiązywania regulacji odnoszącej się do nadawania przez sądy klauzuli wykonalności bankowym tytułem wykonawczym.

W części orzeczeń argument ten uznano jednak za chybiony, skoro dotyczył przesłanek nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu i z tego wynikał obowiązek zbadania przez sąd, czy roszczenie objęte tytułem wynika z czynności bankowej dokonanej bez-

pośrednio z bankiem. Zdaniem Sądu drugiej instancji, nie ma to żadnego logicznego odniesienia do art. 13 ust. 1a u.k.s.c., dotyczącego opłat sądowych. Istotnie nie ma tam określenia, że roszczenia, których dotyczy ten przepis, mają wynikać z czynności bankowych „dokonanych bezpośrednio z bankiem”.

Wątpliwości Sądu Apelacyjnego nie usunęła kolejna nowelizacja art. 13 ust. 1a u.k.s.c., obowiązująca od dnia 15 kwietnia 2016 r., przyznająca prawo do uiszczania opłaty sądowej w sprawach o roszczenia wynikające z czynności bankowych tylko ściśle określonym podmiotom.

M.M.

*

III CZP 66/16

„Czy w postępowaniu prowadzonym na skutek zawiadomienia kierownika szpitala psychiatrycznego o przyjęciu na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego do tego szpitala osoby, która nie wyraziła na to zgody, sąd uprawniony jest jedynie do zbadania zaistnienia przesłanek wskazanych w powołanym w zawiadomieniu przepisie, czy też może ustalać, czy zasadnym było przyjęcie tej osoby do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody na innej podstawie prawnej, w szczególności w oparciu o art. 24 ust. 1 tej samej ustawy?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 12 maja 2016 r., XI 1 Ca 108/16, I. Ducka, J. Osuch, P. Wicherek)

Zdaniem Sądu Okręgowego można uznać, że sąd powinien zbadać prawidłowość przyjęcia do szpitala psychiatrycznego danej osoby jedynie na podstawie określonego przepisu zastosowanego przez lekarza przyjmującego, gdyż rolą sądu w takiej sprawie jest kontrola legalności działań podejmowanych wobec osób z zaburzeniami psychicznymi. Z drugiej strony można przyjąć, że sąd ma zbadać zasadność przyjęcia danej osoby do szpitala bez jej zgody jako zdarzenia ograniczającego jej wolność, a nie prawidłowość kwalifikacji przyjęcia wynikającą z poszczególnych przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że lekarz przyjmujący osobę przywiezioną do szpitala psychiatrycznego nie ma możliwości przeprowadzenia szerokich badań celem ustalenia, czy dana osoba jest chora psychicznie, czy też jedynie wykazuje zaburzenia psychiczne nie będące chorobą psychiczną. Kierownik szpitala psychiatrycznego ma także stosunkowo krótki czas na zawiadomienie sądu opiekuńczego o podstawie przyjęcia osoby do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody.

Sąd Okręgowy zwrócił także uwagę na sytuację, w której sąd opiekuńczy jest „związany” podstawą przyjęcia wskazaną w zawiadomieniu i – jak w rozpoznawanej sprawie – musiałby orzec o bezzasadności przyjęcia osoby do szpitala psychiatrycznego, choć faktycznie podstawy do jej przyjęcia bez zgody istniały. W razie przyjęcia poglądu, że sąd może oceniać zasadność przyjęcia również na podstawie innego przepisu niż wskazany w zawiadomieniu, sąd stwierdzałby natomiast zasadność przyjęcia danej osoby do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody, choć postępowanie z tą osobą po jej przyjęciu do szpitala mogłoby naruszać przepisy ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.

M.M.

*

III CZP 67/16

„Czy norma art. 120 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (jedn. tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.) wyłącza odpowiedzialność pracownika za szkodę wyrządzoną nieumyślnie przy wykonywaniu obowiązków pracowniczych podmiotowi pośrednio poszkodowanemu, także wówczas, gdy z przyczyn innych niż faktyczne, możliwość wyrównania jej przez pracodawcę jest wykluczona?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 maja 2014 r., I ACa 301/14, J. Wąsik, G. Krężołek, R. Kurek)

Sąd Apelacyjny stwierdził, że art. 120 § 1 k.p. nie różnicuje ani rodzaju uszczerbku podlegającego kompensacie, ani tego, jaki krąg podmiotów może poszukiwać wyrównania uszczerbku wywołanego

zdarzeniem szkodzącym. Uznał, że zakres tej odpowiedzialności obejmuje zarówno rekompensatę szkody majątkowej, jak i niemajątkowej, przy czym pozostaje niezależny od tego, czy uprawnieni do nich są pokrzywdzeni skutkami działania sprawcy bezpośrednio czy pośrednio. W konsekwencji granice tej odpowiedzialności wyznaczają zasady odpowiedzialności za czyn niedozwolony wskazane w kodeksie cywilnym. Zdaniem Sądu drugiej instancji, pogląd przeciwny jest trudny do obrony.

Sąd Apelacyjny, odwołując się wprost do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2009 r., III CSK 14/09 (niepubl.), w którym wyjaśniony został charakter odpowiedzialności deliktowej pracodawcy, stwierdził, że pracodawca może skutecznie uchylić się od spełnienia świadczeń kompensacyjnych wobec pokrzywdzonych i poszkodowanych powodów. Taki skutek wywołany postawieniem zarzutu przedawnienia zgłoszonych roszczeń skłonił Sąd drugiej instancji do postawienia pytania o interpretację art. 120 § 1 k.p., skoro powołując się na tę normę i dotychczasową jej wykładnię w orzecznictwie Sądu Najwyższego, drugi pozwany, pilot samolotu, który został prawomocnie skazany za nieumyślne naruszenie zasad bezpieczeństwa w ruchu powietrznym, w tej normie upatruje podstawy do uchylenia się od odpowiedzialności, mimo że roszczenia powodów wobec niego, mając deliktowe źródło, nie mogą być uznane za przedawnione. Przyjęcie, że i w takich okolicznościach przepis ten ma realizować w pełni funkcję ochronną wobec sprawcy – pracownika – prowadziłaby do konsekwencji w postaci braku możliwości wyrównania szkody, a przede wszystkim krzywdy wywołanej naruszeniem dóbr osobistych. Taki skutek, w ocenie Sądu drugiej instancji, nie da się pogodzić z zasadą pełnej kompensaty doznanej szkody oraz społecznego poczucia sprawiedliwości.

M.M.

*

III CZP 68/16

„Czy przy podjęciu decyzji o umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej, przy ocenie kwalifikacji kandydata do tej funkcji, priorytet mają przepisy Ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej

(zwłaszcza jej art. 42), czy też sąd powinien zawsze kierować się Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym i wynikającą z niego zasadą dobra dziecka, nawet jeśli kandydat nie spełnia wymogów wynikających z art. 42 cytowanej wyżej ustawy?)”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 czerwca 2016 r., X RCa 236/15, G. Puchalska, D. Białecki, I. Sachajska-Krzyńska)

Po przedstawieniu okoliczności faktycznych, które wskazują, że kierując się dobrem dziecka należałoby uwzględnić wniosek o umieszczenie w rodzinie zastępczej, Sąd drugiej instancji wskazał, iż sformułowanie „dobra dziecka” nie ma legalnej definicji ustawowej i należy je interpretować w taki sposób, aby przystosować je do potrzeb życiowych w konkretnych sprawach. Powołując się na ugruntowane stanowisko doktryny podał, że stosowanie wszelkich norm prawnych przez sądy musi uwzględniać preferencyjne traktowanie dobra dziecka.

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 575) może być uznana za regulację szczególną wobec kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w zakresie pieczy zastępczej, co prowadzi do wniosku o konieczności kierowania się tylko przepisami szczególnymi. Z drugiej strony nadrzędność dobra dziecka wymaga orzekania zgodnie z tą zasadą, ale przeciw wymaganiom art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Tym samym kandydat do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, który ma ograniczoną władzę rodzicielską nad jego dziećmi z poprzedniego związku i nie alimentuje ich, co wyłącza go z kręgu kandydatów na rodzinę zastępczą, jest jednocześnie odpowiednim kandydatem, który przy uwzględnieniu dobra małoletniej, wobec silnych więzi emocjonalnych, powinien zostać ustanowiony rodziną zastępczą. Zastosowanie art. 42 powołanej ustawy doprowadziłoby do odseparowania dziecka od osób bliskich, w tym w szczególności – w okolicznościach niniejszej sprawy – od biologicznej siostry, co z pewnością jest sprzeczne z dobrem dziecka.

A.T.

III CZP 69/16

„Czy roszczenie spółdzielni mieszkaniowej wobec członka o uzupełnienie wkładu budowlanego jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i przedawnia się z upływem trzech lat?”

(postanowienie z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 169/15, D. Zawistowski, M. Koba, K. Zawada)

Po przeprowadzeniu analizy przepisów kodeksu cywilnego, ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 21), ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222 ze zm.) oraz orzecznictwa w zakresie przedawnienia roszczeń spółdzielni mieszkaniowej Sąd Najwyższy uznał, że wyodrębnienie sfery działalności spółdzielni mieszkaniowej „do wewnątrz” i objęcie nią roszczeń o uzupełnienie wkładu budowlanego nasuwa zastrzeżenia. Do stosunków wewnętrznych spółdzielni mieszkaniowej można zaliczyć prawa i obowiązki wynikające z członkostwa, ale nie można do nich zaliczyć roszczeń o uzupełnienie wkładu budowlanego, które wynikają z umowy zawartej przez członka ze spółdzielnią. Umowa ta jest powiązana z członkostwem, ale rodzi oddzielny od niego skutek; związek ten nie niweczy odrębności tego stosunku, zatem wątpliwe jest odmienne traktowanie roszczeń spółdzielni wynikających z tej umowy wobec członka od roszczeń spółdzielni wyływających z innych umów wobec osób niebędących członkami. Członkowie są beneficjentami spółdzielni, a zadaniem spółdzielni jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków i działanie w ich interesie. Nie powinno to prowadzić do gorszego traktowania członków spółdzielni wobec spółdzielni niż innych osób. Dłuższy termin przedawnienia roszczeń spółdzielni wobec członków niż roszczeń spółdzielni wobec innych osób prowadzi do gorszego ich traktowania.

Członkowie spółdzielni, będąc konsumentami w relacjach ze spółdzielnią mieszkaniową, powinni być chronieni w sposób szczególnie w porównaniu z kontrahentami spółdzielni będącymi przedsiębiorstwami, tymczasem z orzecznictwa wynika, że korzystniejszą pozycję w zakresie przedawnienia roszczeń spółdzielni mają jej kontrahenci będący przedsiębiorcami niż uznawani za konsumentów kontrahenci będący członkami.

Przy ocenie gospodarczego charakteru działalności prowadzonej dla zaspokojenia potrzeb członków i ich rodzin należy uwzględnić wyłącznie spółdzielnię mającą odrębną podmiotowość prawną, a nie jej członków. Bez znaczenia pozostaje to, że członkowie są uznawani za właścicieli mienia spółdzielni w sensie ekonomicznym. To, że skutki niepokrycia rzeczywistych kosztów budowy lokalu, przypadających na danego członka, obciążają pozostałych, nie może skutkować stwierdzeniem podlegania roszczenia o uzupełnienie wkładu budowlanego dziesięcioletniemu przedawnieniu. Trzyletni termin przedawnienia wydaje się lepiej chronić nie tylko członka spółdzielni mieszkaniowej, wobec którego roszczenie jest skierowane, ale i jej pozostałych członków. Sprzyja także szybszemu dochodzeniu roszczenia, co może przyczyniać się do sprawniejszego funkcjonowania spółdzielni i przeciwdziałać obarczaniu ogółu członków skutkami nieprawidłowości w działaniu spółdzielni.

A.T.

*

III CZP 70/16

„Czy nabywca udziału w wieczystym użytkowaniu nieruchomości i udziału ze własności budynku mieszkalnego nabywa udział w prawie własności budynku niemieszkalnego wzniesionego na tej nieruchomości choćby takiego przedmiotu nabycia nie wskazywała umowa?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 marca 2016 r., XXVII Ca 122/16, P. Wojtysiak, A. Łączyńska-Mendakiewicz, R. Drozd-Sweklej)

Sąd Okręgowy powziął wątpliwości co do oceny stanu prawnego budynku garażowego, który został wzniesiony przez właściciela nieruchomości gruntowej, po ustanowieniu odrębnej własności lokalu mieszkalnego pozwanego i nabyciu udziału w wieczystym użytkowaniu gruntu. Pozwany ani żaden inny współużytkownik wieczysty nie wybudowali ani nie nabyli jego własności na podstawie umowy, przy nabyciu udziału w wieczystym użytkowaniu gruntu. Co więcej, żadna z osób nabywających udział w wieczystym użytkowaniu do dnia 1 października 1990 r.

nie mogła przy zawarciu umowy wieczystego użytkowania nabyć prawa współwłasności budynku, gdyż do tego czasu ustawa nie przewidywała wyodrębnienie własności lokalu niemieszkalnego. W czasie gdy właściciel nieruchomości gruntowej wybudował budynek garażowy, budynki tego rodzaju nie mogły być przedmiotem odrębnej własności, stanowiły więc część wspólną nieruchomości gruntowej i tym samym przedmiot prawa właściciela nieruchomości gruntowej.

W myśl art. 235 § 1 k.c., użytkownik wieczysty nie jest właścicielem budynków oddanych w wieczyste użytkowanie, jeśli budynków tych nie nabył przy zawarciu umowy wieczystego użytkowania ani sam nie wybudował, gdyż odrębną własność budynku wieczysty użytkownik może nabyć tylko zgodnie z treścią umowy, której przedmiotem jest nabycie tego prawa, albo przez fakt jego wzniesienia. Wynik literalnej wykładni powołanego przepisu odpowiada regule pozytywnej regulacji sposobów nabycia własności nieruchomości, stanowiących katalog zamknięty. W rozpoznawanym stanie faktycznym konsekwencją ustalenia, że źródłem nabycia własności budynku nie była umowa, jest potrzeba wskazania innej podstawy nabycia własności tego przedmiotu. Własność budynku i wieczyste użytkowanie gruntu to niewątpliwie dwa różne prawa, w zakresie różnych przedmiotów nabycia każdego z nich, które może się odbyć tylko w określony, wyraźny sposób. Jedyną alternatywą dla umowy jako podstawy przejścia prawa własności budynku mogłaby być tu norma ustawowa, jednak takiego sposobu nabycia nieruchomości budynkowej z mocy prawa przez wieczystego użytkownika gruntu nie wskazuje ani kodeks cywilny, ani ustawa o gospodarce nieruchomościami. Literalna wykładnia art. 235 k.c. nie prowadzi do wniosku, że skutkiem powstania i wykonywania prawa wieczystego użytkowania jest nabycie z mocy prawa własności budynku wybudowanego na gruncie oddanym w wieczyste użytkowanie.

W czasie budowy hali garażowej obowiązywała ustawa o gospodarce terenami w miastach i osiedlach z dnia 14 lipca 1961 r. (jedn. tekst: Dz.U. z 1969 r. Nr 22, poz. 159). Zgodnie z art. 12 ust. 4 tej ustawy, jeżeli w użytkowanie wieczyste zostaje oddany teren zabudowany budynkami, które nie podlegają sprzedaży, wieczysty użytkownik terenu uiszcza oprócz opłaty za użytkowanie wieczyste terenu, opłatę roczną za użytkowanie wieczyste budynków i innych urządzeń

znajdujących się na terenie. W czasie zawarcia przez pozwanego umowy nabycia udziału w prawie wieczystego użytkowania gruntu nie było zatem możliwości nabycia przez niego udziału w prawie własności budynku, nawet jeśli fizycznie by się tam znajdował, bo art. 12 powołanej ustawy wykluczała sprzedaż tego rodzaju budynków co do zasady. Skoro zatem budynek garażowy nie mógł być w 1979 r. przedmiotem odrębnej własności, pozostał on częścią składową nieruchomości gruntowej. Stosownie do art. 48 § 1 k.c., z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do części składowych gruntu należą w szczególności budynki i inne urządzenia trwale z gruntem związane, jak również drzewa i inne rośliny od chwili zasadzenia lub zasiania. Przepis art. 231 § k.c. jest wyjątkiem o którym mowa w art. 48 k.c., pozwany nie mógł zatem w drodze umowy nabyć udziału we współwłasności budynku garażowego, nawet gdyby budynek ten istniał w czasie nabycia udziału w wieczystym użytkowaniu gruntu.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przyznanie pozwanemu własności budynku garażowego na podstawie art. 235 § 1 k.c. jest możliwe tylko przy założeniu, że wieczysty użytkownik zawsze jest właścicielem budynku znajdującego się na gruncie oddanym w wieczyste użytkowanie, nawet jeśli własności tego budynku nie nabył przy zawarciu umowy wieczystego użytkowania gruntu lub później, jak również nie zbudował tego budynku.

O.M.P.

*

III CZP 71/16

„Czy zabezpieczenie w postaci ustanowienia hipoteki przymusowej upada z upływem miesiąca od daty prawomocności orzeczenia uwzględniającego powództwo bez względu na to, czy wierzyciel podjął przed upadkiem zabezpieczenia jakiegokolwiek czynności zmierzające do realizacji egzekucji czy też wszczęcie egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia zapobiegnie upadkowi zabezpieczenia?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 czerwca 2016 r., V ACz 550/16, O. Gornowicz-Owczarek, J. Galas, A. Janas)

Sąd Apelacyjny wskazał, że zabezpieczenie roszczenia pieniężnego w sposób określony w art. 747 pkt 2–5 k.p.c., w tym przez ustanowienie na nieruchomości obowiązanego hipoteki przymusowej, powoduje powstanie ograniczonego prawa rzeczowego. W ocenie tego Sądu, powstaje wobec tego poważna wątpliwość, czy zabezpieczenie w postaci ustanowienia hipoteki przymusowej upada z upływem miesiąca od dnia prawomocności orzeczenia uwzględniającego powództwo bez względu na to, czy wierzyciel podjął przed upadkiem zabezpieczenia jakiegokolwiek czynności zmierzające do realizacji egzekucji czy też, w drodze analogii z § 2 art. 754¹ k.p.c., wszczęcie egzekucji z przedmiotu zabezpieczenia zapobiegnie upadkowi zabezpieczenia.

Problem ma duże znaczenie praktyczne. Stosując wprost art. 754¹ § 1 k.p.c. należałoby stwierdzić, że zabezpieczenie upada, jeżeli sąd nie przedłuży terminu jego upadku. Na upadek zabezpieczenia nie będzie jednak miała wpływu okoliczność, czy wierzyciel w terminie miesięcznym od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego zabezpieczone roszczenie wystąpi o wszczęcie postępowania egzekucyjnego z przedmiotu zabezpieczenia. Dłużnik będzie mógł wystąpić o stwierdzenie upadku tytułu zabezpieczającego. Wobec braku w obecnie obowiązującym systemie prawnym odpowiednika art. 108 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, który utracił moc dnia 19 lutego 2011 r., hipoteka przymusowa wpisana na podstawie tytułu zabezpieczającego z mocy prawa wygasa, a wierzyciel nie może temu przeciwdziałać. Może to spowodować negatywne konsekwencje dla wierzyciela, także te, do których odwołuje się strona powodowa we wniosku i zażaleniu, w postaci utraty przysługującego mu dotychczas pierwszeństwa. Wierzyciel wprawdzie ma możliwość wystąpić o ponowny wpis hipoteki przymusowej na podstawie tytułu wykonawczego, jednak kolejność jego zaspokojenia ulegnie zmianie. W niektórych przypadkach może to spowodować znaczne utrudnienie w zaspokojeniu całości roszczenia bądź nawet prowadzić do całkowitego braku zaspokojenia. W takim wypadku cele postanowienia zabezpieczającego, jakie zostały wyrażone w art. 730¹ § 2 k.p.c., byłyby zniweczone. Zapobiec temu mogłoby przedłużanie terminu upadku, i to nawet wielokrotne.

Powstają jednak wątpliwości, do jakiego czasu przedłużanie terminu upadku mogłoby następować, aby uniknąć tych negatywnych konsekwencji. Przy przyjęciu, że w takim przypadku uzasadniony jest wniosek wierzyciela

o przedłużenie (przedłużanie) terminu upadku zabezpieczenia aż do chwili uzyskania zaspokojenia w kolejności określonej na skutek wpisu hipoteki przymusowej na podstawie postanowienia zabezpieczającego, dochodzi do zaprzeczenia istocie instytucji upadku zabezpieczenia, która ma na celu usunięcie w rozsądnym terminie niepewności stanu prawnego i zmotywowanie wierzyciela do szybkiego działania. Często uwypukla się także przy tej okazji tymczasowy charakter postanowienia zabezpieczającego (działającego na czas postępowania sądowego), a w przypadku uznania, że wierzyciel ma zawsze interes prawny w dążeniu do zachowania dotychczasowego pierwszeństwa jego hipoteki przymusowej, zabezpieczenie pozostałoby pozbawione tej cechy i obowiązywałoby do momentu zaspokojenia wierzyciela. Przeciwstawione zostały zatem dwie istotne cechy postępowania zabezpieczającego: z jednej strony cel wyrażający się w tym, że udzielone zabezpieczenie zostanie wykonane przy odpowiednim zastosowaniu przepisów o postępowaniu egzekucyjnym (art. 743 § 1 k.p.c.), a z drugiej tymczasowość zabezpieczenia zapobiegająca posiadaniu przez uprawnionego dwóch tytułów – zabezpieczającego i wykonawczego.

O.M.P.

*

III CZP 72/16

„Czy okres sprawowania funkcji, jeżeli nie odpowiada on równemu rokowi obrotowemu, wlicza się do czasu trwania kadencji, na którą członek rady nadzorczej w spółce akcyjnej został powołany?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 16 czerwca 2016 r., XXIII Ga 335/16, B. Litwiniec, A. Dziekańska, A. Kubica)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, w doktrynie zajmowane są odmienne stanowiska co do sposobu obliczenia okresu trwania kadencji członka rady nadzorczej w spółce akcyjnej i wygaśnięcia jego mandatu. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, w której czas sprawowania funkcji członka rady nadzorczej nie pokrywa się dokładnie z rokiem obrotowym.

Istota tego sporu wynika z różnego rozumienia pojęcia „ostatni pełny rok obrotowy.” Zwraca się uwagę, że wykładnia literalna art. 369 § 4 k.s.h.

nie daje jednoznacznej odpowiedzi w omawianej kwestii. Jak wskazał Sąd drugiej instancji, istnieją rozbieżności co do tego, czy ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji przez członka rady nadzorczej oznacza ostatni pełny rok kalendarzowy, w którym osoba taka w sposób nieprzerwany sprawowała swoją funkcję. Inne rozbieżności dotyczą tego, czy za pierwszy rok obrotowy można uznać rok, w którym członek rady nadzorczej został do niej powołany, czy dopiero kolejny pełny rok obrotowy pełnienia tej funkcji jest właśnie pierwszym rokiem obrotowym.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w doktrynie pojawiły się trzy koncepcje dotyczące ustalenia czasu, w którym wygasają mandaty członków organów spółek. Pierwsza z nich określana jest mianem teorii skrócenia mandatu, druga teorią wydłużenia mandatu, polegającą na wydłużeniu okresu pełnienia funkcji do dnia zatwierdzenia sprawozdania finansowego za rok obrotowy, w którym kończy się kadencja, co prowadzi do faktycznego wydłużenia mandatu członkom organów spółek. Trzecia teoria z kolei nosi nazwę teorii prymatu mandatu nad kadencją, co oznacza, że mandat nie może wygasnąć przed upływem kadencji.

A.Z.

*

III CZP 73/16

„Czy postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia w przedmiocie zaspokojenia potrzeb rodziny (art. 27 k.r.o.) wydane w sprawie o rozwód dotyczące okresu po wytoczeniu powództwa w tej sprawie jest postanowieniem rozstrzygającym ostatecznie o tym żądaniu także po prawomocnym orzeczeniu rozwodu i w związku z tym roszczenie to nie może być ponownie objęte rozstrzygnięciem sądu w innej sprawie?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach z dnia 13 czerwca 2016 r., II Ca 115/16, S. Buras, E. Ciesielska, A. Pniewska)

W ocenie Sądu Okręgowego, pomimo akceptacji poglądu o odrębnym charakterze rozstrzygnięć wydawanych w postępowaniu zabezpieczającym w przedmiocie zaspokojenia potrzeb rodziny w czasie trwania procesu o rozwód, istnieje poważna wątpliwość, czy ten szczególny charakter

orzeczenia może prowadzić do wniosku, że postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia jest ostateczne i nie może podlegać weryfikacji w odrębnym postępowaniu po zakończeniu prawomocnym postępowania o rozwód lub separację.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że do orzeczeń wydawanych na podstawie uchylonego art. 443 k.p.c. tylko odpowiednie zastosowanie miały przepisy o postępowaniu zabezpieczającym, a orzeczenia wydawane na jego podstawie stanowiły jedynie zbliżone charakterem rozstrzygnięcia do postanowień o udzieleniu zabezpieczenia. W obecnym stanie prawnym rozstrzygnięcia wydawane w sprawie o rozwód są postanowieniami *stricto* w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia, choć takimi, które ze względu na szczególnie charakter sprawy i cel postępowania, wymykają się zasadzie zabezpieczania tylko roszczeń, o których w wyroku rozwodowym się orzeka. Sąd podkreślił tymczasowy charakter ochrony prawnej, której celem jest umożliwienie wykonania zapadłego w sprawie orzeczenia i zwrócił uwagę, że zabezpieczenie upada po upływie miesiąca od uprawomocnienia się orzeczenia uwzględniającego roszczenie, które podlegało zabezpieczeniu (art. 754¹ § 1 k.p.c.).

Ponadto, zgodnie z art. 730 § 1 k.p.c., wystarczającą przesłanką do udzielenia zabezpieczenia jest uprawdopodobnienie roszczenia, które stanowi jedynie surogat dowodu zwolniony od ścisłych formalności dowodowych, co ma swój normatywny wyraz w treści art. 243 k.p.c. Uprawdopodobnienie nie daje więc pewności co do prawdziwości twierdzeń o istnieniu konkretnego roszczenia, lecz pozwala jedynie przyjąć, że jest ono prawdopodobne. Z tego względu wiązanie tymczasowego ze swej istoty orzeczenia, opartego na niepewnych ustaleniach faktycznych, ze skutkiem w postaci braku możliwości zapewnienia swojemu roszczeniu trwałej ochrony prawnej, nie znajduje także podstaw w wartościach będących fundamentem polskiego systemu prawa.

M.M.

*

III CZP 74/16

„Czy ubezpieczycielowi, który we własnym zakresie pokrył koszty najmu pojazdu w ramach umowy ubezpieczenia *assistance*,

przysługuje na podstawie art. 828 § 1 k.c. roszczenie regresowe wobec ubezpieczyciela sprawcy szkody?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 27 lipca 2016 r., XXIII Ga 741/16, M. Nałęcz, A. Łazarska, B. Wadowski)

Sąd Okręgowy wskazał, że literalna wykładnia art. 828 § 1 k.c. prowadzi do wniosku, iż podstawą regresu może być jedynie wypłata odszkodowania, która jest ukierunkowana na naprawienie szkody określonego podmiotu (w tym przypadku poszkodowanego, ubezpieczającego). Zdaniem Sadu drugiej instancji, w sprawie powstało zagadnienie prawne budzące wątpliwości, gdyż nie nastąpiła zapłata odszkodowania, lecz wynagrodzenia za wykonaną usługę. Wątpliwości zatem budzi, czy taka zapłata może być zakwalifikowana jako odszkodowanie. Sąd podkreślił, że umowa *assistance*, w odróżnieniu od umowy ubezpieczenia *auto-casco*, polega na zobowiązaniu ubezpieczyciela do wykonania usługi, a nie wypłaty odszkodowania. Jednocześnie stwierdził, że ochroną ubezpieczeniową była objęta szkoda w postaci pokrycia wydatków na najem pojazdu zastępczego.

Analizując orzecznictwo Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 8 września 2004 r., IV CK 672/03, niepubl., wyrok z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1916/00, niepubl., oraz uchwała z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, OSNC 2012, nr 3, poz. 28), Sąd Okręgowy wskazał na szerokie rozumienie pojęć „szkoda” i „adekwatny związek przyczynowy”.

Sąd drugiej instancji rozważył także, w przypadku uznania niedopuszczalności regresu ubezpieczeniowego statuującego rodzaj subrogacji ustawowej, możliwość zastosowania tzw. subrogacji umownej, tj. wstąpienia w prawa zaspokojonego wierzyciela na podstawie umowy zawartej pomiędzy tym wierzycielem a osobą trzecią. Przedstawił argument za jej dopuszczalnością (swoboda umów). Powołał też pogląd przeciwny, wskazujący na brak jakiegokolwiek wzmianki o subrogacji umownej. Przepis art. 518 k.c. wyczerpująco reguluje wszystkie przypadki dopuszczalnej subrogacji, a za niedopuszczalnością przemawia również wykładnia historyczna związana z art. 178 k.z., który *expressis verbis* przewidywał umowne wstąpienie w prawa wierzyciela.

M.M.

III CZP 75/16

„Czy w razie wypowiedzenia umowy leasingu przez finansującego na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, korzystający może żądać od finansującego zwrotu korzyści uzyskanej ze sprzedaży przedmiotu leasingu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 lipca 2016 r., XXIII Ga 578/16, A. Dziekańska, A. Łazarska, A. Janas)

Sąd Okręgowy przypomniał, że natychmiastowa, tj. dokonana z chwilą rozwiązania umowy leasingu wskutek jej wypowiedzenia, zapłata finansującemu przez korzystającego wszystkich przewidzianych w umowie, a nieuiszczonych rat ma na celu przywrócenie takiego stanu, w jakim finansujący znajdowałby się, gdyby korzystający należycie wykonywał umowę leasingu i nie dał powodów do jej przedwczesnego zakończenia. Pełni zatem funkcję odszkodowania za szkodę wyrządzoną finansującemu wskutek naruszenia przez korzystającego umowy leasingu z przyczyn, za które on odpowiada. Pełna jednak kwota ustalonych w umowie a niezapłaconych rat mogłaby przewyższać uszczerbek powstały w majątku finansującego, czyli wykraczać poza wyznaczone przez art. 361 § 2 k.c. granicę dopuszczalnej wysokości odszkodowania. Z tego względu w art. 709¹⁵ k.c. przewidziano pomniejszenie kwoty umówionych a niezapłaconych rat (wyrok z dnia 9 września 2010 r., I CSK 641/09, OSNC-ZD 2011, nr B, poz. 35).

Zdaniem Sądu drugiej instancji, powinna istnieć możliwość dochodzenia przez korzystającego roszczenia przewyższającego szkodę poniesioną przez finansującego zgodnie z zasadą określoną w art. 361 § 2 k.c. Dopuszczenie możliwości potrącenia korzyści uzyskanych z rozwiązania umowy leasingu jedynie w sytuacji, w której finansujący dochodzi zapłaty przysługującego mu odszkodowania, z jednoczesnym wyłączeniem możliwości dochodzenia roszczenia z tytułu uzyskania odszkodowania przewyższającego szkodę prowadziłoby do nieuzasadnionej nierówności stron w tym zakresie.

Podstawę roszczenia Sąd Okręgowy upatrywał w art. 709¹⁵ w związku z art. 361 § 2 k.c., które umożliwiłaby dochodzenie roszczenia z tytułu rozliczenia umowy leasingu korzystającemu. Jednocześnie wskazał, że można bronić poglądu, iż korzystający nie może domagać się zwrotu

uzyskanej wartości ze sprzedaży pojazdu, gdyż po jego stronie nie wystąpiła jakakolwiek szkoda. Rozważył także możliwość zastosowania art. 405 k.c., gdyż w umowie przewidziano możliwość wykupu pojazdu na preferencyjnych warunkach.

M.M.

*

III CZP 76/16

„Czy sąd po rozpoznaniu sprawy toczącej się na skutek wniesienia skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej, rozstrzygając o kosztach postępowania może stosować zasady dotyczące zwrotu kosztów procesu, wynikające z ustawy kodeks postępowania cywilnego, w szczególności zasadę słuszności z art. 102 k.p.c.?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 8 czerwca 2016 r., XXIII Ga 287/16, A. Sobieszkański, M. Nałęcz, W. Piber)

Sąd Okręgowy przypomniał, że zgodnie z art. 198a ust. 2 Pr.z.p. w postępowaniu toczącym się na skutek wniesienia skargi stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego o apelacji, jeżeli przepisy rozdziału ustawy dotyczącego postępowania skargowego nie stanowią inaczej. Z tego względu jeżeli przepisy ustawy prawo zamówień publicznych nie regulują danej materii, to wyłącznie wtedy możliwe jest odpowiednie (a nie wprost) stosowanie przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących apelacji, a więc także art. 391, który pozwala na stosowanie art. 98–110.

Przepisy Prawa zamówień publicznych zawierają jednak szczególną regulację dotyczącą zasady zwrotu kosztów postępowania skargowego, zgodnie bowiem z brzmieniem art. 198f ust. 5 Pr.z.p., strony ponoszą koszty postępowania stosownie do jego wyniku. Przepis ten ustala – w ocenie Sądu Okręgowego – jedną zasadę odpowiedzialności wyłącznie stron za wynik całości postępowania obejmującego zarówno postępowanie skargowe, jak i odwoławcze. Wyłącza to odpowiednie stosowanie innych zasad wynikających z kodeksu postępowania cywilnego. Sąd Okręgowy miał na względzie przede wszystkim zasady wynikające z art. 100–103 k.p.c., ale także z art. 107–108 oraz art. 109–110 k.p.c.

Sąd drugiej instancji rozważył także odmienną wykładnię i uznanie, że art. 198f ust. 5 Pr.z.p. jako wyłącznie odpowiednika art. 98 § 1 k.p.c., który stanowi jedynie punkt wyjścia do dalszych rozważań sądu. W konsekwencji uznanie, że ustawa prawo zamówień publicznych nie stanowi o pozostałych zasadach zwrotu kosztów procesu. Sprawa nie jest jednak oczywista, gdyż ustawa odróżnia pojęcie „strona” od pojęcia „uczestnik postępowania” (art. 198a ust. 1 Pr.z.p.). Jednocześnie sankcjonuje konieczność ponoszenia kosztów wyłącznie przez strony (art. 198f ust. 5 Pr.z.p.), także odmiennie od kodeksu postępowania cywilnego (art. 103, 107 i 110).

M.M.

*

III CZP 77/16

„Czy osobie, której nieruchomości została wskutek zasiedzenia obciążona służebnością odpowiadającą treści służebności przesyłu przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności za okres sprzed zasiedzenia?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 26 kwietnia 2016 r., I ACa 1076/15, P. Górecki, R. Stachowiak, D. Siłska)

Sąd Apelacyjny wskazał na stanowisko zajęte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2012 r., V CSK 320/12 (niepubl.), stwierdzające, że zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu powoduje wygaśnięcie roszczenia o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy i nie może być dochodzone także za okres sprzed zasiedzenia.

Jednocześnie przypomniał pogląd wyrażony w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2006 r., III CZP 19/06 (OSNC 2006, nr 12, poz. 195), gdzie stwierdzono, że roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy ma charakter obligacyjny i gdy powstaje, uzyskuje byt samodzielny, co wyraża się tym, że może być dochodzone niezależnie od roszczenia windykacyjnego i jest samodzielnym przedmiotem obrotu. Zdaniem Sądu drugiej instancji, uwaga ta jest istotna,

gdyż oznacza, że utrata własności rzeczy nie powoduje utraty możliwości żądania wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w okresie, w którym właścicielowi własność jeszcze przysługiwała. Potwierdza to okoliczność, że jednym z roszczeń uzupełniających jest możliwość żądania odszkodowania za utratę rzeczy, które przysługiwać może dopiero wtedy, gdy ani prawo własności, ani roszczenie windykacyjne nie wchodzi w rachubę. Ponadto sam fakt, że rzecz została właścicielowi zwrócona i w rezultacie właścicielowi nie przysługuje już roszczenie windykacyjne przeciwko byłemu posiadaczowi rzeczy, nie wyłącza możliwości żądania wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy w okresie, w którym właściciel był pozbawiony posiadania, co wynika z unormowania zawartego w art. 229 § 1 k.c.

M.M.

*

III CZP 78/16

„Czy właściciel lokalu – garażu wyodrębnionego z budynku posesadowionego na gruncie stanowiącym własność gminy, na którym ustanowiono prawo użytkowania wieczystego na rzecz spółdzielni mieszkaniowej, przysługujące obecnie spółdzielni i właścicielom wyodrębnionych lokali – garaży, jest zobowiązany ponosić na rzecz spółdzielni mieszkaniowej koszty związane z eksploatacją i utrzymaniem lokalu – garażu oraz nieruchomości wspólnej na podstawie art. 4 ust. 2 i 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222) na zasadach określonych w uchwałach rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej, czy też jest zobowiązany do uiszczania tych kosztów w wysokości rzeczywiście poniesionych przez spółdzielnię?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 20 lipca 2016 r., IX Ca 310/16, A. Żegarska, D. Ciejek, K. Skiepkó)

Sąd Okręgowy wskazał, że w związku z ustanowieniem odrębnej własności garażu, nie stanowi on mienia spółdzielni, a jedynym prawem majątkowym łączącym strony w tym zakresie jest grunt, na którym posesadowiony jest garaż, za co opłaty ponosi pozwana na rzecz gminy. Jest

przy tym wyłączone naliczanie opłat z tytułu utrzymania garażu jako nieruchomości wspólnej, gdyż z oczywistych względów takiej nie stanowi. Nie istnieją także podstawy do naliczania opłat z tytułu eksploatacji i utrzymania garażu jako lokalu użytkowego, skoro takie opłaty ponosi pozwana jako właścicielka. Ponadto garaż nie stanowi lokalu mieszkalnego, dlatego nie można założyć dla niego funduszu na remonty zabobów mieszkaniowych.

Zdaniem Sądu Okręgowego, nie ulega wątpliwości, że właściciele lokali niebędący członkami nie uczestniczą w pokrywaniu kosztów utrzymania i eksploatacji nieruchomości należących do spółdzielni, a więc mienia spółdzielni, poza tą częścią, która jest objęta kosztem zarządu nieruchomością wspólną.

Jak zauważył Sąd drugiej instancji, w rozpoznawanej sprawie istnieje jednak nieruchomość wspólna, gdyż nie wszystkie garaże zostały sprzedane jako odrębna własność i część z nich nadal jest własnością spółdzielni. Istnieją części budynku wchodzące w skład nieruchomości wspólnej, takie jak wspólna elewacja lub pokrycie dachowe. Wszystkie te części należy więc traktować jako części, które pozostają do wspólnego korzystania przez osoby korzystające z określonych budynków i nie służą wyłącznie do użytku właścicieli lokali, zatem koszty zarządu daną nieruchomością wspólną powinny być wyodrębnione i odpowiadać kosztom rzeczywiście poniesionym (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2000 r., III CZP 10/00, (OSNC 2000, nr 12, poz. 215).

M.M.

*

III CZP 79/16

„Jaki jest zakres zastosowania ograniczenia wysokości opłaty sądowej przewidzianego przez art. 13a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, w brzmieniu nadanym mu ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1854)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 lipca 2016 r., VI ACz 1093/16, M. Kolasiński, E. Zalewska, K. Sobolewska-Filcek)

Sąd Apelacyjny przedstawił trzy możliwe kierunki wykładni art. 13 ust. 1a u.k.s.c. Zgodnie z najbardziej restrykcyjnym, możliwość uiszczania obniżonych opłat sądowych przysługuje jedynie bankom, gdyż przepis ten odsyła wprost do roszczeń wynikających z czynności wymienionych w art. 5 ust. 1 i 2 Pr.bank., a mogą one być wykonywane wyłącznie przez banki.

W myśl kolejnego wariantu, wskazane czynności w przeważającej większości mają charakter dwustronny, co oznacza, że drugą stroną są kontrahenci banków. Podnosi się w związku z tym, że z obniżonych opłat sądowych mogą korzystać wszystkie podmioty, których roszczenia wynikają z czynności bankowych, o których mowa w tym przepisie.

Najszersza koncepcja zakresu zastosowania art. 13 ust. 1a u.k.s.c., za którą opowiedział się Sąd Apelacyjny, przewiduje objęcie nim również podmiotów, które stały się wtórnie stroną stosunku prawnego wykreowanego przez czynność bankową, np. funduszy sekurytyzacyjnych. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2005 r., III CZP 45/05 (OSNC 2006, nr 4, poz. 66), cesjonariusz dochodzący od dłużnika roszczenia nabytego od cedenta w drodze przelewu nie dochodzi roszczenia wynikającego z umowy przelewu, lecz roszczenia powstałego mocą umowy zawartej wcześniej między cedentem a dłużnikiem (art. 509 i nast. k.c.). Ponadto w orzecznictwie Sądu Najwyższego akcentuje się, że dokonanie przelewu nie może szkodzić dłużnikowi.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Za ograniczoną należy uznać przydatność kierowania się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia sumami zasądzonymi z tego tytułu w innych przypadkach, co podyktowane jest subiektywnym charakterem krzywdy, którą ma ono rekompensować. Przesłanka ta nie jest całkowicie pozbawiona znaczenia, o tyle o ile pozwala ocenić, czy na tle innych podobnych przypadków zadośćuczynienie nie jest nadmiernie wygórowane lub nadmiernie zaniżone. Jednolitość orzecznictwa sądowego w tym zakresie odpowiada poczuciu sprawiedliwości i równości wobec prawa. Postulat ten może być jednak uznany za słuszny, jeżeli daje się pogodzić z zasadą indywidualizacji okoliczności określających rozmiar krzywdy w odniesieniu do konkretnej osoby poszkodowanego i pozwala uwzględnić przy orzekaniu specyfikę poszczególnych przypadków.

(wyrok z dnia 15 stycznia 2014 r., I CSK 215/13, K. Strzelczyk, I. Koper, D. Zawistowski, niepubl.)

Glosa

Malwiny Słomińskiej-Chełmowskiej, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2015, nr 2, poz. 5

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Autorka stwierdziła, że stanowisko dotyczące kierowania się przez sąd sumami zasądzonymi w innych sprawach może być interpretowane

w sposób nieprzewidywalny. Krytycznie oceniła taką praktykę sądową, zarzucając jej automatyzm i szablonowość. Uznała ją również za zagrożenie dla indywidualizacji krzywdy i zasady kompensacji szkody. Dodała, że rozbieżności w zasądzanych kwotach są naturalnym skutkiem indywidualnego rozpatrywania sprawy przez sąd. Opowiedziała się ponadto przeciwko kreowaniu zamkniętego katalogu kryteriów określania wysokości zadośćuczynienia.

M.P.

*

W umowie ustanawiającej użytkowanie udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jest dopuszczalne ograniczenie zakresu użytkowania przez wyłączenie uprawnienia użytkownika do pobierania pożytków.

(wyrok z dnia 6 listopada 2014 r., II CSK 53/14, A. Górski, K. Pietrzykowski, B. Trębska, OSNC 2015, nr 10, poz. 125, BSN 2015, nr 1, s. 10; OSP 2016, nr 7–8, poz. 63; R.Pr., Zeszyty Naukowe 2015, nr 1, s. 234; NPN 2015, nr 1, s. 89; MPH 2015, nr 3, s. 37)

Glosa

Pawła Księżaka, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 7-8, poz. 63

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor podniósł, że w przypadku użytkowania rzeczy niedopuszczalne jest wyłączenie z zakresu użytkowania prawa do korzystania z rzeczy lub prawa do pobierania wszystkich pożytków. Sprecyzował, że ograniczenia takie mogą być skuteczne w stosunku wewnętrznym, natomiast nie mogą prowadzić do zmiany prawa rzeczowego. W odniesieniu do użytkowania praw komentator zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że swoboda ukształtowania jego treści jest szeroka i obejmuje również możliwość wyłączenia wszystkich pożytków.

Dalszą część opracowania glosator poświęcił skutkom umownego ukształtowania użytkowania w sposób niezgodny z ustawą. Wskazał na potrzebę uwzględnienia różnego skutku (prawnorzeczowego lub obligacyjnego) określonych klauzul umownych określających treść użytko-

wania. W jego ocenie, uznanie, że wyłączenie pożytków ze skutkiem *erga omnes* nie jest dopuszczalne, nie wykluczałoby takiej umowy skutecznej jedynie między stronami. W konsekwencji nieważne byłoby jedynie postanowienie w zakresie, w jakim nadaje wyłączeniu skutek rzeczowy, a klauzula pozostawałaby ważna jako zobowiązanie.

Aprobującą glosę do wyroku opracowała także K. Szczepańska (Pal. 2015, nr 5–6, s. 176).

M.P.

*

Nie powoduje, w świetle art. 1 pkt 2 w związku z art. 2 Prawa wekslowego oraz w świetle art. 101 pkt 2 w związku z art. 102 Prawa wekslowego, nieważności weksła brak określenia waluty, w której ma nastąpić zapłata oznaczonej sumy pieniężnej, w samym poleceniu lub przyrzeczeniu zapłaty tej sumy, gdy nazwa waluty znajduje się w oznaczeniu sumy pieniężnej zamieszczonym, zgodnie z utrwaloną praktyką, w prawym górnym rogu dokumentu weksła.

(uchwała z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CZP 11/15, M. Romańska, D. Dończyk, K. Zawada, OSNC 2016, nr 4, poz. 42; BSN 2015, nr 4, s. 7; NPN 2015, nr 2, s. 110; Rej. 2015, nr 6, s. 152)

Glosa

Michała Purgoła, *Palestra* 2016, nr 7-8, s. 199

Glosa ma charakter aprobujący.

Komentator przypomniał, że bezpieczeństwo obrotu wekslem wymaga stosowania surowych reguł, według których niedopuszczalne jest branie pod uwagę okoliczności nieznajdujących wyrazu w wekslu. Dodał, że zawartym w tekście weksła zwrotom powinno się przypisywać tylko takie znaczenie, jakie mają one dla typowego, przeciętnego uczestnika obrotu wekslowego. Zauważył, że zagadnienia badanego przez Sąd Najwyższy nie można rozstrzygnąć przy zastosowaniu art. 6 Prawa wekslowego, w którym mowa o rozbieżnym oznaczeniu sumy wekslowej. Ostatecznie glosator podzielił stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone

w sentencji uchwały, stwierdzając, że oznaczenie waluty w prawym górnym rogu następuje w miejscu krytym podpisem.

M.P.

*

Prawo zatrzymania określone w art. 461 k.c. oznacza, że aż do rzeczywistego zaofiarowania przez właściciela zwrotu nakładów poczynionych na rzecz, zobowiązany do wydania rzeczy może ją zatrzymać (*ius retentionis*), ale nie jest zobowiązany do wynagrodzenia za korzystanie z tej rzeczy i pobieranie pożytków, jeżeli przez czas zatrzymania był dzierżycielem rzeczy (art. 338 k.c.).

(wyrok z dnia 17 września 2015 r., II CSK 755/14, A. Kozłowska, W. Katner, K. Strzelczyk, OSP 2016, nr 7–8, poz. 64; BSN 2015, nr 11, s. 13)

Glosa

Krzysztofa Zagrobelnego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 7–8, poz. 64

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zauważył, że treść prawa zatrzymania nie daje uprawnionemu kompetencji do korzystania z rzeczy. Podniósł, że jeśli korzystający z prawa zatrzymania nie wykroczy poza zakres służących mu uprawnień, a w szczególności nie korzysta z cudzej rzeczy w znaczeniu, o jakim mowa w art. 140 lub w art. 252 k.c., to na tle przypadku przewidzianego w art. 461 k.c. w zasadzie nie powstanie problem roszczeń uzupełniających. Dodał, że gdy retencjonista nie wychodzi poza zakres uprawnień wynikających z art. 461 k.c., to ma status dzierżyciela, a roszczenia uzupełniające nie powstają wobec dzierżyciela. Nie wykluczył jednak możliwości powstania roszczeń uzupełniających wobec retencjonisty w razie wykroczenia przez niego poza uprawnienia z art. 461 k.c. polegającego na korzystaniu z zatrzymanej rzeczy.

W dalszej części glosy komentator zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że punktem wyjścia w obliczeniu wynagrodzenia należnego właścicielowi powinna być kwota odpowiadająca temu, co właś-

ciciel na podstawie ważnego stosunku prawnego otrzymałby, gdy oddał rzecz do odpłatnego korzystania.

M.P.

*

Skarb Państwa nie jest zobowiązany do zwrotu marszałkowi województwa poniesionych przez niego kosztów zapewnienia klientom niewypłacalnego organizatora turystyki powrotu do kraju na podstawie art. 49 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2008 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 115 ze zm.) w razie niewystarczającej sumy gwarancyjnej, wynikającej z umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, przewidzianej dla pokrycia tych kosztów (art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 196 ze zm.).

(wyrok z dnia 15 października 2015 r., II CSK 836/14, J. Górowski, M. Bącznyk, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 10, poz. 119; BSN 2015, nr 12, s. 14)

Glosa

Małgorzaty Sekuły-Leleno, Samorząd Terytorialny 2016, nr 5, s. 87

Glosa ma charakter aprobujący.

Problem rozstrzygnięty w orzeczeniu dotyczył istnienia podstawy prawnej do dochodzenia od Skarbu Państwa zwrotu kosztów, jakie marszałek województwa poniósł, realizując zadanie zlecone w zakresie organizacji powrotu i sprowadzenia do kraju turystów niewypłacalnych biur podróży, a co do których nie uzyskał zaspokojenia z ustanowionej przez niewypłacalnego organizatora turystyki gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej.

Punkt wyjścia dla oceny tego zagadnienia stanowiło rozstrzygnięcie, czy zadanie to jest zadaniem zleconym marszałkowi województwa. Jak zauważyła glosatorka, marszałek województwa jest z mocy prawa beneficjentem gwarancji, a swoje uprawnienia wykonuje w interesie klientów organizatora turystyki, a mimo prób zmian legislacyjnych, nie uregulowano w sposób wystarczająco precyzyjny aktywności marszałka w zakresie organizacji powrotu turystów i ponoszenia kosztów z tym związanych.

W glosie zwrócono uwagę, że dokonana przez Sąd Najwyższy wykładnia językowa art. 5 ust. 1, 4, 5 ustawy o usługach turystycznych prowadziła do stwierdzenia, iż ustawa nie zawiera przepisu, który mógłby stanowić podstawę do wydatkowania przez marszałka środków z budżetu państwa na sfinansowanie powrotu turystów. W ocenie glosatorki, Sąd Najwyższy zasadnie poprzestał na wykładni językowej tego przepisu, ponieważ odstępstwo od sensu brzmienia przepisu mogą uzasadniać tylko wyjątkowo szczególnie istotne i doniosłe racje. Odstępstwo od brzmienia przepisu z naruszeniem powszechnie akceptowanych reguł byłoby dokonaniem wykładni prawotwórczej, a więc niedopuszczalnej ze względu na zakaz tworzenia prawa przez sądy.

Do komentowanego orzeczenia glosę aprobującą napisała również K. Małysa-Ptak (PS 2016, nr 7–8, s. 171 – *vide* niżej).

B.W.

*

Glosa

Katarzyny Małysy-Ptak, Przegląd Sądowy 2016, nr 7–8, s. 171

Glosa ma charakter aprobujący.

W stanie faktycznym komentowanego wyroku powód – województwo reprezentowane przez marszałka województwa – domagało się zapłaty od Skarbu Państwa – wojewody, kwoty dotacji celowej w związku z pokryciem kosztów sprowadzenia z zagranicy grupy turystów, kontrahentów upadłego biura podróży, w zakresie przekraczającym sumę gwarancyjną, wynikającą z ustanowionej przez ubezpieczyciela na zlecenie biura gwarancji ubezpieczeniowej.

Autorka za kluczowe znaczenie dla oceny zasadności roszczenia powoda uznała wyznaczenie zakresu obowiązków marszałka województwa na gruncie ustawy o usługach turystycznych, związanych z powrotem turystów z imprezy turystycznej do kraju, w przypadku niewypłacalności organizatora turystyki lub pośrednika turystycznego, z którym turyści zawarli umowę cywilnoprawną o świadczenie usług turystycznych. Zgodziła się z twierdzeniem Sądu Najwyższego, że do ustawowych obowiązków marszałka województwa należy podjęcie działań mających na celu spro-

wadzenie do kraju turystów przebywających za granicą, a nie tylko uruchomienie środków pieniężnych gwarancji bankowej (ubezpieczeniowej). Wskazała, że w glosowanym orzeczeniu jednoznacznie przesądzone, iż przepisy obecnie obowiązujące, jak również obowiązujące poprzednio nie tworzą podstawy prawnej do podejmowania przez ten organ czynności zmierzających do zorganizowania turystom pozostałym za granicą powrotu do kraju w zakresie, w jakim wykracza to poza sumę gwarancyjną wynikającą z gwarancji bankowej (ubezpieczeniowej) i uruchamiania w tym celu odpowiednich środków z budżetu wojewódzkiego.

Glosatorka zwróciła uwagę, że w obecnym stanie prawnym brakuje jasnej i kompleksowej koncepcji organizowania i finansowania powrotu turystów do kraju w przypadku niewypłacalności organizatora turystyki, a także sposobu postępowania w przypadku, gdy zabezpieczenia przezeń ustanowione okażą się być niewystarczające. W jej ocenie, braki te mogą stanowić podstawę ewentualnych roszczeń odszkodowawczych turystów wobec państwa ze względu na nieprawidłową implementację dyrektywy nr 90/314/EWG.

E.S.

*

Odpowiedzialność odszkodowawcza osób zajmujących lokal bez tytułu prawnego, przewidziana w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.), ma charakter odpowiedzialności *in solidum*.

(uchwała z dnia 21 października 2015 r., III CZP 70/15, A. Górski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 10, poz. 118; OSP 2016, nr 7, poz. 68; BSN 2015, nr 10, s. 9; Rej. 2015, nr 11, s. 197)

Glosa

Magdaleny Olczyk, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 7–8, poz. 68

Glosa ma charakter krytyczny.

Autorka podważyła trafność zapatrywania o odszkodowawczym charakterze odpowiedzialności *in solidum* osób zajmujących lokal w sytu-

acji opisanej w art. 18 ust. 1 ustawy o ochronie praw lokatorów. Zajął stanowisko, że w przypadku osób korzystających z lokalu po zakończeniu najmu czy innego stosunku podstawowego więź prawna łącząca ich z właścicielem jest nienazwanym stosunkiem zobowiązaniowym, w treści przypominającym najem (*quasi*-najem). Uiszczane periodycznie „odszkodowania” stanowią natomiast wynagrodzenie za korzystanie z lokalu, a więc spełniają funkcję czynszu.

Za niezasadne uznała rozróżnianie w podstawie odpowiedzialności przypadku osób zajmujących lokal w oczekiwaniu na zaoferowanie lokalu socjalnego czy zamiennego i takich, którym prawo to nie zostało przyznane, ale przysługuje im prawo do pomieszczenia tymczasowego. Dodała, że mimo ustania stosunku podstawowego nie powstaje kilka samodzielnych zobowiązań odszkodowawczych, lecz występuje odpowiedzialność kilku osób za spełnienie świadczenia wynikającego z jednego stosunku – *quasi*-najmu. W ocenie autorki, jest to przykład solidarności biernej, do którego stosuje się przez analogię art. 688¹ k.c. W konsekwencji, za zapłatę wynagrodzenia razem z byłym lokatorem (który posiadał samodzielny tytuł do zajmowania lokalu) odpowiadać powinny solidarnie wszystkie pełnoletnie stale zamieszkujące z nim osoby.

M.P.

prawo cywilne procesowe

Bieg terminu do wytoczenia przez wierzyciela egzekwującego powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały zgromadzenia wspólników (art. 910² § 1 *in fine* k.p.c.) rozpoczyna się od chwili, gdy wierzyciel mógł zapoznać się z treścią uchwały, a przy ustaleniu tego momentu należy uwzględnić regulację zawartą w art. 15 ust. 1 ustawy z 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, stanowiącym, że od chwili ogłoszenia uchwały w „Monitorze Sądowym i Gospodarczym” nikt nie może zasłaniać się niezajomością uchwały.

(wyrok z dnia 28 maja 2015 r., III CSK 283/14, *I. Gromska-Szuster, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, BSN 2015, nr 10, s. 10; OSP 2016, nr 4, poz. 39; MPH 2016, nr 1, s. 34*)

Glosa

Jerzego Pawła Naworskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 7–8, poz. 66

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zgodził się z zapatrywaniem, że upływ terminu, nawet zawitego, do dochodzenia roszczenia nie powoduje utraty przez sprawę charakteru sprawy cywilnej w rozumieniu art. 1 i art. 2 § 1 k.p.c., która pozostaje sprawą z zakresu prawa cywilnego. Za niefortunne uznał natomiast posługiwanie się wyrażeniami „roszczenie cywilne” i „sprekludowane roszczenie”, gdyż – w jego ocenie – może to sugerować, że w art. 252 § 3 k.s.h. chodzi o roszczenie materialnoprawne.

Komentator poddał następnie krytyce stanowisko Sądu Najwyższego, że bieg terminu określonego w art. 252 § 3 k.s.h. rozpoczyna się z chwilą, w której wierzyciel mógł zapoznać się z treścią uchwały, a jeżeli uchwała została opublikowana w Monitorze Sądowym i Gospodarczym wcześniej, od tego dnia. Zarzucił pominięcie rezultatów wykładni gramatycznej art. 252 § 3 k.s.h., który powinien być rozumiany dosłownie. Za nietrafny uznał argument Sądu Najwyższego, że powiązanie początku biegu sześciomiesięcznego terminu z datą otrzymania wiadomości o treści uchwały subiektywizuje określenie początku biegu terminu zawitego i uzależnia go całkowicie od woli wierzyciela. Dokonując wykładni systemowej, podniósł, że art. 425 § 3 k.s.h. jako jedyny zawiera wyjątkowe rozwiązanie, zgodnie z którym także termin początkowy do zaskarżenia uchwały biegnie nie *a tempore scientiae* (od dnia otrzymania wiadomości), lecz *a tempore facti*, od dnia ogłoszenia uchwały. Zauważył, że formuła taka nie została wykorzystana w art. 252 § 3 k.s.h.

W konkluzji glosator zajął stanowisko, że jeżeli wspólnik nie był obecny na zgromadzeniu, na przykład z przyczyn wskazanych w art. 250 pkt 4 k.s.h. (w przypadku wadliwego zwołania lub powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad), sześciomiesięczny termin biegnie od otrzymania przez wspólnika od spółki na piśmie informacji o treści uchwały, zapoznania się z ogłoszoną uchwałą, zgodnie z umową spółki, w prasie (art. 5 § 3 zd. 2 k.s.h.), na stronie internetowej spółki (jeśli jest prowadzona), w Monitorze Sądowym i Gospodarczym lub przy przeglą-

daniu księgi protokołów. Dodał, że identyczne reguły należy odnosić do wierzyciela egzekwującego.

Opracowanie jest drugą krytyczną glosą autora do komentowanego wyroku, przy czym pierwsza z nich została poświęcona innym zagadnieniom poruszonym w tym wyroku (OSP 2016, nr 4, poz. 39).

M.P.

*

Formą aktu notarialnego muszą być objęte wszystkie istotne elementy czynności prawnej, jaką jest oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji (art. 777 § 2 k.p.c.), w tym oznaczenie stosunku prawnego, z którego wynika egzekwowany na podstawie takiego tytułu obowiązek.

(wyrok z dnia 12 czerwca 2015 r., II CSK 455/14, J. Górski, A. Kozłowska, G. Misiurek, OSP 2016, nr 7, poz. 67)

Glosa

Józefa Jagiely, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 7–8, poz. 67

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator zgodził się z zapatrywaniem, że oświadczenie dłużnika o poddaniu się egzekucji w odrębnym akcie notarialnym nie kreuje pomiędzy stronami żadnego zobowiązania materialnoprawnego, tj. nie stanowi samoistnego źródła zobowiązania. Wyraził natomiast wątpliwości co do dostrzeżonego przez Sąd Najwyższy braku możliwości powiązania oświadczenia o poddaniu się egzekucji z ukrytą umową poręczenia i uczynienia z tej czynności prawnej źródła egzekwowanego świadczenia. Dodał, że ustalenie istnienia rzeczywistego stosunku prawnego pomiędzy stronami będącego źródłem egzekwowanego obowiązku, nie może być dokonywane wyłącznie na podstawie pozornej umowy pożyczki, lecz należy także uwzględnić ukryte pod nią poręczenie. Zaznaczył przy tym, że gdy czynność pozorna ukrywa inną czynność, która nie jest ani zakazana, ani niemoralna, to prawo nie odmawia tej drugiej czynności skuteczności. Zakwestionował następnie trafność poglądu Sądu Najwyższego, że skuteczne poddanie

się egzekucji z czynności prawnej ukrytej (dysymulowanej) wymaga również formy aktu notarialnego.

M.P.

*

Sprawy o zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną naruszeniem dóbr osobistych przez opublikowanie materiału prasowego należą do właściwości sądu okręgowego (art. 17 pkt 3 k.p.c.).

(uchwała z dnia 10 lipca 2015 r., III CZP 36/15, J. Gudowski, B. Ustjanicz, D. Zawistowski, OSNC 2016, nr 6, poz. 70; OSP 2016, nr 7–8, poz. 65; BSN 2015, nr 7, s. 6)

Glosa

Joanny Misztal-Koneckiej, Orzecznictwo Sądów Polskich 2016, nr 7-8, poz. 65

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka podzieliła stanowisko ujęte w uchwale i przytoczyła dodatkowe argumenty je wspierające. Przypomniała, że *rationes legis* przekazania w 1991 r. do właściwości sądu wojewódzkiego jako sądu pierwszej instancji wszelkich spraw powstających na gruncie naruszenia przepisów prawa prasowego stanowiły społeczna rola prasy i dążenie do zagwarantowania wolności prasy. Stwierdziła, że gdyby hipoteza art. 17 pkt 3 k.p.c. miała obejmować wyłącznie roszczenia unormowane prawem prasowym, tj. roszczenie o opublikowanie sprostowania, to przepis ten byłby zbędny, gdyż wskazane roszczenie jako niemajątkowe podlega regulacji art. 17 pkt 1 k.p.c. Dodała, że zgodnie z art. 37 Prawa prasowego, do odpowiedzialności za naruszenie prawa spowodowane opublikowaniem materiału prasowego stosuje się zasady ogólne, chyba że ustawa stanowi inaczej. W jej ocenie, stanowi to odesłanie do ogólnych zasad prawa materialnego i procesowego.

M.P.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2016, NR 10

Wierzytelność nabywcy licytacyjnego zabezpieczona na nieruchomości dłużnika hipoteką ujawnioną w opisie i oszacowaniu, przedstawiona do zaliczenia na poczet ceny nabycia nieruchomości, powinna być stwierdzona tytułem wykonawczym (art. 968 § 1 w związku z art. 1036 § 2 k.p.c.). Dotyczy to także wierzytelności zabezpieczonej hipoteką zwykłą powstałą przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 131, poz. 1075), jeżeli postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte po tej dacie (art. 13 ust. 1 powyższej ustawy).

(uchwała z dnia 8 października 2015 r., III CZP 55/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 10, poz. 110)

*

Przedmiotem powództwa określonego w art. 527 § 1 k.c. może być czynność procesowa dłużnika w postaci zgody wyrażonej w postępowaniu o zniesienie współwłasności rzeczy wspólnej na przyznanie własności rzeczy drugiemu współwłaścicielowi bez ekwiwalentu z jego strony.

(uchwała z dnia 8 października 2015 r., III CZP 56/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 10, poz. 111)

W sprawie o ustalenie nieistnienia uchwały wspólnoty mieszkaniowej pozwana wspólnota mieszkaniowa nie może być reprezentowana przez członka jej jednoosobowego zarządu będącego jednocześnie członkiem zarządu osoby prawnej, która zaskarżyła uchwałę. W takiej sytuacji wspólnotę mieszkaniową reprezentuje pełnomocnik powołany uchwałą właścicieli lokali.

(uchwała z dnia 8 października 2015 r., III CZP 57/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 10, poz. 112)

*

Współuczestnikom formalnym (art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c.), reprezentowanym przez jednego pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, należy się zwrot kosztów procesu obejmujących jego wynagrodzenie ustalone odrębnie w stosunku do każdego współuczestnika. Sąd powinien jednak obniżyć to wynagrodzenie, jeżeli przemawia za tym nakład pracy pełnomocnika, podjęte przez niego czynności oraz charakter sprawy (art. 109 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 8 października 2015 r., III CZP 58/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 10, poz. 113)

*

Podstawą wynagrodzenia przyznanego za opinię sporządzoną na zlecenie sądu przez instytut naukowy są stawki stosowane w tym instytucie. Sąd ustala ostateczną wysokość wynagrodzenia, stosując odpowiednio art. 89 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 ze zm.).

(uchwała z dnia 21 października 2015 r., III CZP 59/15, A. Górski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 10, poz. 114)

*

Niedopuszczalna jest droga sądowa w sprawie z powództwa spółdzielni mieszkaniowej przeciwko komornikowi sądowemu

o zasądzenie opłaty za udzielenie mu na podstawie art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 790) informacji niezbędnych do prawidłowego prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

(uchwała z dnia 21 października 2015 r., III CZP 66/15, A. Górski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 10, poz. 115)

*

Do przedawnienia roszczenia o opłatę za studia określoną w umowie zawartej na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365) w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 października 2009 r., w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r., poz. 1198), miał zastosowanie dziesięcioletni termin przewidziany w art. 118 k.c.

(uchwała z dnia 21 października 2015 r., III CZP 67/15, A. Górski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 10, poz. 116)

*

Jeżeli osoba zobowiązana do alimentów nie została obciążona obowiązkiem zwrotu kosztów, adwokatowi ustanowionemu z urzędu dla strony uprawnionej do alimentów przyznaje się od Skarbu Państwa wynagrodzenie ustalone na podstawie § 7 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

(uchwała z dnia 21 października 2015 r., III CZP 68/15, A. Górski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 10, poz. 117)

Odpowiedzialność odszkodowawcza osób zajmujących lokal bez tytułu prawnego, przewidziana w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.), ma charakter odpowiedzialności *in solidum*.

(uchwała z dnia 21 października 2015 r., III CZP 70/15, A. Górski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, OSNC 2016, nr 10, poz. 118)

*

W razie niewystarczającej sumy gwarancyjnej, wynikającej z umowy gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, przewidzianej na pokrycie kosztów zapewnienia klientom niewypłacalnego organizatora turystyki powrotu do kraju (art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych, jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 196 ze zm.), Skarb Państwa nie jest zobowiązany do zwrotu marszałkowi województwa tych kosztów na podstawie art. 49 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2008 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 513 ze zm.).

(wyrok z dnia 15 października 2015 r., II CSK 836/14, J. Górowski, M. Bączyk, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 10, poz. 119)

*

Nieprzedstawienie przez zarząd spółki akcyjnej w pisemnej opinii powodów pozbawienia prawa poboru, proponowanej ceny emisyjnej akcji lub sposobu jej ustalenia (art. 433 § 1 k.s.h.) może stanowić podstawę powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały walnego zgromadzenia (art. 425 § 1 k.s.h.) albo powództwa o jej uchylenie (art. 422 § 1 k.s.h.).

(wyrok z dnia 22 października 2015 r., IV CSK 738/14, A. Owczarek, D. Dończyk, I. Koper, OSNC 2016, nr 10, poz. 120)

Interes społeczny może uzasadniać ujawnienie, a w wyjątkowych wypadkach upublicznienie popełnienia przez stronę przestępstwa objętego zatarciem skazania.

(wyrok z dnia 29 października 2015 r., I CSK 893/14, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2016, nr 10, poz. 121)

*

Przyjęcie przez osobę urzędową wymienioną w art. 951 § 1 k.c. oświadczenia ostatniej woli spadkodawcy bez jednoczesnej obecności dwóch świadków uzasadnia odpowiedzialność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego za wyrządzoną szkodę (art. 417 § 1 k.c.).

(wyrok z dnia 18 listopada 2015 r., III CSK 16/15, J. Gudowski, A. Kozłowska, G. Misiurek, OSNC 2016, nr 10, poz. 122)

*

Po zbyciu przez Skarb Państwa wszystkich akcji skomercjalizowanej spółki akcyjnej, jej statut może być zmieniony przez wykreślenie postanowień dotyczących powoływania członków rady nadzorczej przez pracowników.

(wyrok z dnia 19 listopada 2015 r., V CSK 159/15, T. Bielska-Sobkowicz, M. Bączyk, J. Górski, OSNC 2016, nr 10, poz. 123)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2016, NR C

Korzyść odniesiona przez finansującego na skutek sprzedaży zwróconego mu przedmiotu leasingu w cenie obejmującej podatek od towarów i usług (art. 709¹⁵ k.c.) nie obejmuje tego podatku tylko w takim zakresie, w jakim finansujący, jako podatnik, mógł skorzystać z odliczeń przewidzianych w przepisach prawa podatkowego.

(wyrok z dnia 18 lutego 2015 r., I CSK 64/14, G. Misiurek, B. Myszką, J. Grela, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 38)

*

1. Niedokonanie przez użytkownika wieczystego przebudowy i modernizacji budynku znajdującego się na gruncie oddanym mu w użytkowanie wieczyste w zamian za zwolnienie z obowiązku uiszczenia ceny sprzedaży tego budynku może być uznane za korzystanie z gruntu w sposób sprzeczny z jego przeznaczeniem określonym w umowie i uzasadniać jej rozwiązanie na podstawie art. 240 k.c. i art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm.).

2. Postanowienia umowy o oddanie nieruchomości gruntowej w użytkowanie wieczyste dotyczące sposobu korzystania z niej wiążą kolejnego nabywcę prawa użytkowania wieczystego także wtedy, gdy nie zostały ujawnione w księdze wieczystej.

(wyrok z dnia 18 lutego 2015 r., I CSK 129/14, G. Misiurek, B. Myszką, J. Grela, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 39)

Roszczenie określone w art. 49 ust. 6 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526) ulega przedawnieniu w terminie 10 lat (art. 118 k.c.).

(wyrok z dnia 20 lutego 2015 r., V CSK 295/14, K. Strzelczyk, M. Bącznyk, M. Szulc, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 40)

*

Szkoda, która powstała wskutek uruchomienia w warsztacie silnika pojazdu z włączonym biegiem i jego przemieszczenia się, jest szkodą wywołaną przez ruch tego pojazdu.

(wyrok z dnia 26 lutego 2015 r., III CSK 187/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 41)

*

Przewidziana w art. 403 § 2 k.p.c. niemożność skorzystania w poprzednim postępowaniu z okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie zachodzi, gdy strona mogła powołać je w tym postępowaniu, ale nie uczyniła tego na skutek opieszałości, zaniedbań, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania. Chodzi więc o sytuację, w której strona – ujmując rzecz obiektywnie – nie była w stanie określonych dowodów lub okoliczności powołać w poprzednim postępowaniu.

(postanowienie z dnia 26 lutego 2015 r., III CZ 5/15, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 42)

*

Sprawa, której przedmiotem jest roszczenie oparte na art. 12 ust. 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 20 września 2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206 ze zm.), jest sprawą o prawa majątkowe w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 4 marca 2015 r., IV CZ 111/14, M. Wysocka, W. Katner, J. Grela, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 43)

W postępowaniu o udzielenie zamówień publicznych konsorcjum działa w formie spółki cywilnej tylko wtedy, gdy taka jest wola stron oraz gdy istnieje przedsiębiorstwo, majątek wspólny oraz więzi organizacyjne i majątkowe wspólników.

(postanowienie z dnia 6 marca 2015 r., III CZP 113/14, M. Romańska, A. Owczarek, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 44)

*

Powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone może być wytoczone przez osobę niezwiązaną stosunkiem prawnym z osobą wykorzystującą ten wzorzec (art. 479³⁸ § 1 k.p.c.).

(wyrok z dnia 12 marca 2015 r., I CSK 165/14, A. Górski, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 45)

*

Powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone może być wytoczone przeciwko podmiotowi wykorzystującemu cudzy wzorzec.

(wyrok z dnia 12 marca 2015 r., I CSK 201/14, A. Górski, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 46)

*

W postępowaniu o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której przedsiębiorstwo zostało znacjonalizowane na podstawie art. 3 ustawy z dnia 31 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej (Dz.U. Nr 3, poz. 17), sąd rejestrowy ocenia prawne skutki tej nacjonalizacji.

(postanowienie z dnia 12 marca 2015 r., I CSK 452/14, A. Górski, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 47)

*

Przewidziany w art. 52 pkt 5 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 24 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez ustawę z dnia 14 września 2012 r. o zmianie ustawy – Prawo

prasowe (Dz.U. z 2012 r., poz. 1136) siedmiodniowy termin do wniesienia apelacji od wyroku sądu pierwszej instancji wydanego w sprawie o opublikowanie sprostowania materiału prasowego dotyczy także spraw wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej, w których wyrok sądu pierwszej instancji zapadł po tym dniu.

(postanowienie z dnia 18 marca 2015 r., I CZ 23/15, T. Wiśniewski, I. Gromska-Szuster, G. Misiurek, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 48)

*

Kredytobiorca nie ma interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie za niedozwolone postanowień umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, zawartej przed wejściem w życie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984) – niezawierających szczegółowych zasad określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

(wyrok z dnia 19 marca 2015 r., IV CSK 362/14, A. Kozłowska, K. Pietrzykowski, J. Grela, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 49)

*

Dochodzenie wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, toczącym się wobec spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, nie stanowi przeszkody do wystąpienia z przewidzianym w art. 299 § 1 k.s.h. roszczeniem odszkodowawczym przeciwko członkowi zarządu tej spółki.

(wyrok z dnia 25 marca 2015 r., II CSK 402/14, H. Pietrzowski, B. Myszką, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 50)

*

1. Nieważne jest postępowanie przed sądem rejonowym, który – po wznowieniu postępowania – orzekł w sprawie zainicjowanej

skargą o wznowienie postępowania, do której rozpoznania właściwy był sąd okręgowy (art. 379 pkt 6 k.p.c.).

2. Przy ocenie, czy strona mogła skorzystać z wykrytych okoliczności faktycznych w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 *in fine* k.p.c.), trzeba uwzględniać obiektywny miernik staranności, jakiej należy oczekiwać od strony dbającej należycie o swoje interesy. Nie można jednak z reguły wymagać od strony wykorzystania takich okoliczności faktycznych, których zbadanie i ustalenie wymagało wiadomości specjalnych w rozumieniu art. 278 § 1 k.p.c.

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 418/14, K. Tyczka-Rote, W. Katner, B. Myszka, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 51)

*

Sąd drugiej instancji nie może pominąć dowodu z powołaniem się na art. 381 k.p.c., jeżeli opóźnienie w jego zgłoszeniu jest usprawiedliwione przebiegiem postępowania, a w szczególności, jeżeli o potrzebie powołania dowodu strona dowiedziała się dopiero w wyniku dokonanej przez Sąd Najwyższy wykładni prawa (art. 398²⁰ k.p.c.) i wynikającej z niej konieczności dalszych ustaleń.

(wyrok z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 447/14, K. Tyczka-Rote, W. Katner, B. Myszka, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 52)

*

Użytkownik wieczysty może zrzec się swego prawa na podstawie art. 246 k.c. stosowanego w drodze analogii.

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 393/14, K. Tyczka-Rote, W. Katner, B. Myszka, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 53)

*

1. Tzw. kontrakt menedżerski ma charakter umowy o odpłatne świadczenie usług.

2. Granice swobody kształtowania treści kontraktu menedżerskiego wyznacza konieczność zapewnienia menedżerowi godziwego wynagrodzenia, które może być powiązane z osiąganymi wynikami, jednak nie w taki sposób, by niezależnie od przyczyn

mniejszej rentowności zarządzanego przedsiębiorstwa, w razie prawidłowego, odpowiednio starannego wykonywania swoich obowiązków, mógł nie uzyskać w ogóle wynagrodzenia lub by jego wynagrodzenie było wielkością ujemną, zmieniając się w zobowiązanie wobec zleceniodawcy.

(wyrok z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 398/14, K. Tyczka-Rote, W. Katner, B. Myszka, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 54)

*

Przepisy określające skutki prawomocności orzeczeń sądu (art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c.) nie naruszają art. 77 ust. 2 Konstytucji.

(wyrok z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CSK 257/14, M. Romańska, D. Dończyk, K. Zawada, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 55)

*

Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. jest w postępowaniu uproszczonym niedopuszczalne.

(postanowienie z dnia 17 kwietnia 2015 r., III CZ 15/15, M. Romańska, D. Dończyk, K. Zawada, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 56)

*

1. Osoba trzecia uzyskująca skutek wykreślenia prawa osobistego ujawnionego wcześniej wpis prawa osobistego z pierwszeństwem, jest w rozumieniu art. 626² § 5 k.p.c. osobą, na rzecz której wpis ma nastąpić.

2. Osoba trzecia, której przysługuje prawo osobiste ujawnione w księdze wieczystej, ma legitymację do wytoczenia powództwa przewidzianego w art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 707 ze zm.) o wykreślenie prawa osobistego wyprzedzającego w pierwszeństwie jej prawo.

(wyrok z dnia 29 kwietnia 2015 r., IV CSK 522/14, M. Szulc, A. Górski, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 57)

Poświadczenie przez notariusza własnoręczności podpisu może dotyczyć tylko podpisu złożonego na oryginale dokumentu.

(postanowienie z dnia 29 kwietnia 2015 r., IV CSK 529/14, M. Szulc, A. Górski, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 58)

*

O rozłożeniu na raty zasądzonych świadczeń sąd może orzec także z urzędu (art. 320 k.p.c.).

(wyrok z dnia 30 kwietnia 2015 r., II CSK 383/14, K. Strzelczyk, M. Bączyk, B. Myszka, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 59)

*

Wpisy zawarte w zagranicznym akcie stanu cywilnego powinny być przenoszone w ramach transkrypcji w taki sposób, aby w polskich księgach stanu cywilnego i w powstałym wskutek transkrypcji polskim akcie stanu cywilnego zachowały swoją tożsamość nie tylko pod względem ich brzmienia, ale także funkcji.

(postanowienie z dnia 8 maja 2015 r., III CSK 296/14, A. Górski, I. Koper, K. Weitz, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 60)

*

Ocena bezprawności zaniechania gminy w wykonaniu obowiązku określonego w art. 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) wymaga ustalenia, czy gmina wiedziała o wyroku, którym zostało przyznane uprawnienie do lokalu socjalnego.

(wyrok z dnia 13 maja 2015 r., V CA 1/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2016, nr C, poz. 61)

INFORMACJE

Z dniem 28 sierpnia 2016 r. – zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 12 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2015 r., poz. 1167) – wygasło powołanie prof. dr. hab. Tadeusza Erecińskiego na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej. Z tym dniem prof. dr. hab. Tadeusz Ereciński, pełniący funkcję Prezesa Sądu Najwyższego od dnia 21 listopada 1996 r., przeszedł w stan spoczynku.

Z dniem 28 sierpnia wygasły także powołania pozostałych Prezesów Sądu Najwyższego: Teresy Flemming-Kuleszy (Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych), Janusza Godynia (Izba Wojskowa) oraz Lecha Paprzyckiego (Izba Karna).

*

W sierpniu jubileusz 20-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Ma-ryla Czajkowska – starszy inspektor sądowy w Wydziale II.

OD REDAKCJI

Pan Maciej Plaskacz, sędzia Sądu Rejonowego w Grudziądzu, w latach 2005–2007 asystent w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, przez jedenaście lat współpracował z „Izbą Cywilną” jako autor notek sygnowanych monogramem M.P. W niniejszym numerze jego notki ukazują się po raz ostatni.

Serdecznie dziękujemy Panu Sędziemu za owocną współpracę i życzymy powodzenia w dalszym pełnieniu sędziowskiej misji.

Dane statystyczne – lipiec 2016 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1655	291	160	-	12	-	19	-	103	26	1786
3.	CZP w tym:	26	14	4	4	-	-	-	-	-	-	36
	art. 390 k.p.c.	22	12	3	3	-	-	-	-	-	-	31
	skład 7-miu	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	5
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	75	45	29	-	13	2	5	-	-	9	91
5.	CO w tym:	14	55	36	-	-	-	-	-	-	36	33
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	14	55	36	-	-	-	-	-	-	36	33
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	139	26	15	-	-	-	-	1	4	10	150
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1909	431	244	4	25	2	24	1	107	81	2096

Dane statystyczne – sierpień 2016 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1786	281	151	-	7	1	13	-	96	34	1916
3.	CZP w tym:	36	7	-	-	-	-	-	-	-	-	43
	art. 390 k.p.c.	31	7	-	-	-	-	-	-	-	-	38
	skład 7-miu	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	91	61	31	-	6	-	8	-	-	17	121
5.	CO w tym:	33	53	75	-	1	-	-	-	-	74	11
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	33	53	75	-	1	-	-	-	-	74	11
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	150	22	23	-	-	-	-	1	5	17	149
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2096	424	280	-	14	1	21	1	101	142	2240

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	6
Głosy	37
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2016, nr 10	48
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2016, nr C	53
Informacje	60
Od redakcji	61
Dane statystyczne	62